

Kto a čím porušuje Zmluvu o nešírení jadrových zbraní?

**17. november 1939
Ako sa vymývajú mozgy**

O neúspešnom prechode na stranu Červenej armády

Naša anketa

Nedávno sme si pripomenuli 82. výročie Mníchovského diktátu, kedy nám západoeurópska demokracia názorne ukázala svoju pravú tvár. Stotožňujete sa s tým, čo povedal V. V. Putin pri 75. výročí veľkého víťazstva, že na rozbití Československa sa podieľalo spolu s Nemeckom aj Poľsko? Že spoločne sa vopred dohodli, kto získa ktoré československé územia a že práve tento fakt sa stal určujúcim pre životaschopnosť plánu Drang nach Osten?

Ján Kašica, tajomník ObIV SZPB, Zvolen: – Mníchovský diktát môžeme považovať za začiatok 2. sv. vojny v Európe. Smutné je, že sa na ňom podpísali aj naši vtedajší spojenci, ktorí nás zradili kvôli svojim vlastným záujmom.

To, že sa tejto frašky zúčastnila aj poľská delegácia, je podľa archívnych dokumentov historická pravda. Že sa Poľsko podieľalo na rozbití Československa a odrhlo časť nášho územia, to poznáme aj z učebníc dejepisu. To, že sa poľská delegácia zaviazala, že nepustí cez svoje územie Červenú armádu na pomoc Československu, aj to poznáme z archívnych dokumentov. Preto sa stotožňujem s hodnotením V. V. Putina, nakoľko sa zakladá na historických faktoch.

Viliam Stránsky, predseda ZO SZPB č. 9, Bratislava: – Plne súhlasím! Túto veľkú pravdu netreba popisovať viac vetami.

Jozef Petráš, predseda ObIV SZPB, Trnava: – Kto pozná trošku históriu, tak vie, že Hitler a Pilsudski, teda Nemecko a Poľsko, podpísali zmluvu ako prví 26. januára 1934. Určite jej obsahom nebol rozkvet Československa, ale jeho rozparcelovanie. Toto naši „vzdelaní“ politici nevedia, pretože školstvo je také, aké je.

Generácia priamych bojovníkov proti fašizmu postupne vymiera. Na rade sme my, ich synovia a vnuci. Potom nevzdelaná a médiami ovplyvnená mládež bude tvrdiť, že ZSSR napadol Nemecko... Ved' vidíme, čo sa vo svete deje!

Jaroslav Bulko, predseda ObIV SZPB, Žiar nad Hronom: – Prezident RF V. V. Putin vychádza z historických faktov, ktoré sa nachádzajú v písomnej podobe v archívoch. Pravdou je to, že Poľ-

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Nebezpečné vrkoče...

...sú tie, ktoré sú príliš tuho zapletené, tvrdí ruská trichologička Júlia Nagajceva.

Ruské školáčky majú jasne stanovené pravidlá aj čo sa týka vlasov. Musia byť upravené tak, aby im nezakrývali tvár a oči. Lebo tu nejde len o kozmetickú záležitosť, ale aj o nezvyšovanie napätia zraku. Nehovoriac o tom, že ak vlasy prekryjú oči, tak odpúšťajú sústredenú žiaku.

Ruské mamičky to už desaťročia riešia po svojom. Zaplietajú svojim dcéram vrkoče. Avšak tie, ktoré ich zaplietajú tuho, ale aj tie, ktoré ich zaplietajú už večer, aby ráno ušetrili čas, môžu dcéram spôsobiť tzv. trakčnú alopeciu alebo trichotillomániu. Ide o zdravotnú poruchu, pri ktorej dochádza k opakovanému vytáhovaniu vlasov. Názov „trichotillomania“ vznikol spojením gréckeho slova Thrix – vlasy a slov Tillein – ťahanie a Mania – šialenstvo.

Rodičia však svojim dcéram „ťahajú“ vlasy nielen kvôli škole, ale aj kvôli rôznym krúžkom: tanečný, športová gymnastika, plávanie, balet, hudba... a tak nevedomky im spôsobujú rednutie vlasov. –r–

BOJOVNÍK

DVOJTÝŽDENNÍK ANTIFAŠISTOV

Ročník LXV 2. 11. 2020 Cena 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov)

22

Čo si na jar zasadil, to si na jeseň zožneš, hovorí slovenské príslovie

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov od svojho XVII. zjazdu zintenzívil „sadenie“ protifašistických myšlienok do radov mládeže a pokračoval v tom aj toho roku.

Jednou novou „sadenicou“ sú Kluby mladých priateľov SZPB, ďalšou sú stretnutia mládeže s partnerskými klubmi vojenskej histórie na pamätných miestach protifašistického odboja po celom Sloven-

sku. No a tú tretiu prinášame v tomto čísle, na tvorbe ktorej sa podieľa práve slovenská protifašistická mládež. (viď strany 5 a 7)

Na snímke je záber zo stretnutia nitrianskeho KVH so žiakmi zo svojho mesta na bratislavskom Slavíne.

– r –, snímka Vladimír Konstantinov

Prvýkrát v dejinách je priznaná genocída Slovanov!!!

Solecký rajónny súd v Rusku v utorok 27. 10. 2020 po prvýkrát v súdnej praxi právne uznal masové vraždy vyše 2 600 civilných obyvateľov dediny Žestannaja Gorka v Novgorodskej oblasti v rokoch 1942–1943 za genocídu spáchanú nacistami.

Rozhodnutím súdu bol ustanovený fakt o vojnovom zločine proti ľudskosti a genocídy etnických skupín, ktorý spáchali vojaci „Teilkommando“ nad najmenej 2 600 sovietskymi občanmi.

Historici tvrdia, že nech je toto súdne rozhodnutie aj oneskorené, stáva sa základňou na ďalšie podobné pojednávania. V záverečnom slove náčelník občiansko-právneho oddelenia prokuratúry Novgorodskej oblasti Vitalij Novikov uviedol, že podľa rozhodnutia Norimberského tribunálu vojnové zločiny nie sú premlčateľ-

né. A že fakty „likvidácie etnických skupín sovietskeho národa“ cez vojnu sem vraj oficiálne nespádali.

Prečo sa na tomto procese hovorilo o nacistoch a nie o nemeckých nacistoch? Pretože tento vojnový zločin spáchali nacisti rôznych národností. „Teilkommando“ bolo totiž zostavené z nacistov – nemeckých a rakúskych dôstojníkov a vojakov rôznych národností, najviac z etnických Lotyšov.

Keď sa o tomto procese dozvedeli právne zdatní novinári, mnohí z nich avizovali, že veľa kolaborantských štátov spojencov Hitlerovho Nemecka sa začína potíť. Konkrétne spomenuli Lotyšov a ich vojnové zločiny, ktoré majú odteraz na vrube najstrašnejší antiľudský čin – genocídu.

V. Mikunda s využitím ruských zdrojov

USA vraj pripravujú prevratový scenár pre Moldavsko

Spojené štáty pripravujú pre Moldavsko, kde čoskoro budú prezidentské voľby, „revolučný“ scenár, vyhlásil šéf Služby vonkajšej rozvedky RF Sergej Naryškin.

„Zreteľne teraz vidíme, že revolučný scenár Američania pripravujú aj pre Moldavsko, ktoré si bude v novembri voliť prezidenta. Súčasná hlava štátu Igor Dodon im nevyhovuje, pretože udržiava konštruktívne vzťahy so štátmi SNŠ, vrátane s Ruskom,“ zacitovala Naryškina 20. októbra RIA Novosti.

Štátny departament uložil veľvyslancovi USA v Kišineve ladiť opozíciu na organizáciu protestov, ak bude v Moldav-

sku opäť zvolený za prezidenta Igor Dodon. „S americkými mimovládskymi a filovanými organizáciami už teraz šíria v informačnom priestore fejk o plánoch úradov uchýliť sa k falzifikáciám. Diplomati z veľvyslanectva USA presvedčujú pracovníkov moldavských silových štruktúr, aby nebránili konaniu pravdepodobných pouličných protestov a hneď prechádzali na stranu ľudu,“ povedal Naryškin a dodal, že existujú aj overené informácie o príchode do Moldavska skupiny amerických špecialistov na „farebné revolúcie“.

Igor Dodon sa bude o prezidentský post Moldavska uchádzať po druhýkrát.

–r–

Na zamyslenie:

Byť najvzornejší spojenec znamená, že vás žmýkajú viac, ako ostatných.

Sociológ Petr Hampl

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

22

Covid-19 ako hybridná vojna

Nedávny hlavný hygienik Ruska akademik Gennadij Oniščenko vyhlásil, že situácia okolo koronavírusu „má všetky príznaky hybridnej vojny“, poznamenajúc, že úmrtnosť pri chrípke je vyššia ako pri Covid-19.

21. storočie je storočím hybridných vojen. Všetko to, čo sa deje okolo koronavírusu, má príznaky hybridnej voj-

ny... Úmrtnosť má 2,77 %, pri chrípke je vyššia...“ vyhlásil Oniščenko pre rádio Komsoľská pravda a zdôraznil, že

chrípka je najnebezpečnejšia infekcia. Podľa ria.ru, 22. 10. 2020

Aké zmeny chcú Nemci od Američanov?

Berlín žiada nový reštart v transatlantickom partnerstve po prezidentských voľbách v USA, bez ohľadu na to, kto v nich zvíťazí, vyhlásil minister zahraničia SRN Heiko Maas. Povedal, že Nemecko a Európa sa musia pripraviť na to, že USA už budú „menej zatiahnuté do udalostí vo svete“.

Podtrhol pritom, že nezhody medzi USA a Európou sú na prospech nielen „Pekinga s Moskvou, ale aj Teheránu a Pchongjangu“. Práve preto je nutný reštart vzťahov, uviedli Deutsche Welle s odvolávkou na list Welt am Sonntag.

„Potrebujeme nové ponímanie globálnych „pravidiel hry“, ktoré boli v ostatných rokoch narušené rôznymi stranami,“ povedal Maas, poznamenajúc, že sa to týka skoordinovanej politiky sankcií, spoločnej politiky

voči Číne, spolupráce s WTO i činnosti na západnom Balkáne.

A pridal k tomu dôležité dodatky, že nové vzťahy Európy s USA musia byť charakterizované aj umením Európanov „v prípade nutnosti riešiť krízy samostatne“. Lebo len takto sa dá dosiahnuť „európska suverenita“, čo vraj neznamená odtrhnutie sa od transatlantického partnerstva. -r-

Čo sľubuje pred voľbami Donald Trump?

Počas predvolebného mítingu v štáte Severná Karolína sľúbil, že ak bude zvolený, nedopustí účasť USA v „absolútne nezmyselných vojnách v zahraničí“.

„Udrieme na teroristov, ktorí sa vyhrážajú našim mestám a nedopustíme účasť Ameriky v týchto zvláštnych, absolútne nezmyselných vojnách v zahraničí. Zachováme neporovnateľnú vojenskú silu Ameriky a zaručíme mier s pomocou sily a práve to teraz aj robíme,“ prišla Trumpove slová ruská TASS.

Americký líder vyjadril aj istotu, že USA disponujú najmohutnejšou bojovou technikou. A že „Rusko a Čína, Severná Kórea – nikto nemá takú výzbroj ako my. Rakety, tanky, ponorky, stíhače – sú výborné a najlepšie na svete, hypersonické rakety lietajú sedemkrát rýchlejšie ako je rýchlosť zvuku, veľmi rýchlo. Okrem toho sme prezbrojili naše atómové sily, a zostáva nám dúfať, že nič z toho nebudeme musieť použiť“.

Podľa vz.ru, 22. 10. 2020

Porušenie Zmluvy o nešírení jadrových zbraní

Zapojením Nemecka do manévrov NATO s atómovou výzbrojou sa znižuje prah jej nasadenia, čiže hrubo sa porušuje zmluva o jej nešírení, uvádza Ministerstvo obrany RF.

Webová stránka MO RF informuje, že 23. októbra bol pozvaný vojenský atašé Nemecka v Moskve, aby si vypočul pozíciu Ruska k účasti SRN na manévroch NATO „Steadfast Noon“ a „Resilient Guard“, „v priebehu ktorých sa Nemcami precvičujú elementy nasadenia amerických taktických atómových zbraní“.

Bolo pritom poukázané, že „zapojenie osôb a letectva dvojakého určenia „nejadrových“ štátov – členov NATO, akým je Spolková republika Nemecko, na precvičovanie scenárov použitia atómových

zbraní, je najhrubším porušením Zmluvy o nešírení jadrových zbraní“.

Kým existovala Varšavská zmluva, nikto, ani NATO, si nedovolil zapájať svojich nejadrových spojencov osobne do výcviku s atómovou výzbrojou. Lebo druhá strana by to tiež začala cvičiť.

ČSLA mala špičkovu vyvíjaných a spoľahlivých vojakov, no aj nám bolo zmluvne zamedzené „hádžanie“ atómových bômb, či strieľanie atómovej munície na protivníka. Na nami určené ciele atómovky na protivníka počas cvičení „hádžalo“ vyš-

šie spojenecké veliteľstvo.

Aj z toho je vidieť, že Varšavská zmluva sa prísne držala litery zmluvy a nikdy nezverila disponovanie s atómovou zbraňou svojim spojencom. Som toho aj priamym svedkom, pretože počas jedného spojeneckého cvičenia, keď som pôsobil pri veliteľstve 1. armády Západného vojenského okruhu ČSLA, bol som osobne prítomný zakresľovania do mapy 25 atómových úderov, ktoré na našu požiadavku zabezpečilo spojenecké veliteľstvo.

Zdá sa však, že pre súčasné NATO sa aj táto zmluva stáva zdrapom papiera.

V. Mikunda s využitím ria.ru, 23. 10. 2020

Nový premiér Japonska chce mier s Ruskom

Premiér Jošihide Suga chce úspešne dokončiť rozhovory o osude južnej časti Kurilských ostrovov a vraj sa bude snažiť o všestranné vzťahy s Ruskom, vrátane podpísania mierovej zmluvy.

Tieto jeho slová majú oproti vyjadreniam Rusov opačne postavený stupeň dôležitosti. Kým Rusi hovoria, že najskôr má byť podpísaná mierová zmluva a potom sa bude riešiť to ostatné, Jošihide

de Suga zase kráča podľa doterajšieho japonského scenára. „Treba postaviť záverečnú bodku v rozhovoroch o severných územiach (tak je v Japonsku nazývaná južná časť Kuríl), neodkladajúc to na budú-

ce generácie. Pomocou otvoreného dialógu na úrovni najvyšších predstaviteľov sa budem snažiť o všestranný rozvoj vzťahov s Ruskom, vrátane podpisu mierovej zmluvy,“ zaznamenala Sugove, aj televíziou prenášané, slová z programového vyhlásenia vlády ruská agentúra TASS.

- VMI - a vz.ru z 26. 10. 2020

Čo píšú iní

Úlavy pre ruské „vojnové deti“

Predseda KSRF Gennadij Zjuganov nariadil frakcii deviatykrát nastoliť na rokovanie Dumy RF návrh zákona o úľavách pre „deti vojny“.

Plénium, ktoré sa začalo v sobotu 24. 10. 2020 skončovalo, že k tomuto dňu bolo v Rusku 11 miliónov detí vojny. V 34 regiónoch RF sú zákony o deťoch vojny už prijaté a v ďalších 34 regiónoch sú prijaté isté opatrenia sociálnej podpory.

(Kategória detí vojny v Rusku je približne taká, akú na Slovensku predstavujú „vojnové siroty“.)

S využitím ria.ru z 24. 10. 2020

Aké škody spôsobili nacisti ZSSR?

V budove „Ruskej historickej spoločnosti“ v Moskve sa konala všeruská vedecká konferencia „Ekonomická politika Tretej ríše na dočasne okupovaných územiach ZSSR. Plán Oldenburg a jeho realizácia“.

Vedci, archivári a pedagógovia posúdili otázky plánov nacistického Nemecka na zachvátenie sovietskeho ekonomického potenciálu a praktiky realizácie tejto zločineckej politiky. (Plán Oldenburg, tzv. Zelený Göringov priečinok, bol krycím názvom ekonomickej podsekcie plánovaného prepadu Sovietskeho zväzu.)

Jedným z komponentov tohto plánu bolo vytvorenie takých podmienok na obsadených územiach, vrátane vysatia jeho surovín, že život miestneho civilného obyvateľstva na nich sa znemožní.

V dňoch 20.–21. novembra sa v Múzeu Víťazstva v Moskve uskutoční vedecko-praktické fórum „Poučenia Norimbergu“ (voľný preklad), počas ktorého bude prezentovaných 23 nových zväzkov archívnych dokumentov o nacistických zločinoch na okupovaných územiach pod názvom „Bez premlčania“ (voľný preklad).

Podľa vz.ru, 23. 10. 2020

Na aukcii v Mníchove predali Hitlerov rukopis

Rukopis Hitlerovho šesťstránkového prejavu z roku 1935 bol v Mníchove predaný pri protestoch židovskej obce. Správa o tom bola stiahnutá zo stránky aukčného domu Hermann Historika.

Okrem neho bolo v predaji strieborné stolové náradie nacistického vodcu, jeho kávová kanvica s inicálkami a svastikou, pohľadnice, servítky. Predstavitelia aukčného domu výsledky predaja neokomentovali.

V Nemecku sa pomerne často predávajú Hitlerove veci. Napr. v novembri 2019 bol v aukcii Hermann Historika Hitlerov klobúk, ktorý bol kúpený za 50 tisíc eur. V Berlíne a v Norimbergu bolo zase vystavených niekoľko Hitlerových obrazov. V roku 2014 bol jeden obraz v Norimbergu predaný kupujúcemu z Číny za 100 tisíc eur.

- r -, október 2020

90-tiny vojnové lode President Masaryk

Vlajkovou loďou československého vojnového loďstva bola hliadková loď President Masaryk, ktorej 19. októbra uplynulo 90 rokov od spustenia na vodu.

Počas 2. sv. vojny a rozdelení Československa zabavilo loď nacistické Nemecko a pod menom Bechelaren slúžila Dunajskej flotile (Donauflotte). Zúčastnila sa na operáciách proti juhoslovenským partizánom, ako aj pri ochrane plavidiel pred útokmi lietadiel a lodí Červenej armády. V apríli 1945 uskutočnila pri rakúskom Melku výpad proti sovietskym delovým člnom, z ktorých dva potopila. To bola jej posledná bojová akcia, pretože 11. mája 1945 sa posádka vzdala v Linzi americkej armáde.

Teraz.sk, 19. 10. 2020 (výňatok)

Nové americké delo môže „obstreľovať Moskvu“

Strategické super d'alekonosné delo Strategic Long Range Cannon (SLRC), ktoré sa US Army hotuje prijať do výzbroje, dokáže „obstreľovať Moskvu“, napísal Popular Mechanics. Časopis pripúšťa, že s objavením sa SLRC USA obrodia analogickú triedu bojových lodí „Montana“, ktorá nebola dokončená v rokoch 2. sv. vojny.

„Montana“ by mohla zo severného mora obstreľovať ciele na západe Ruska a dokonca aj samotnú Moskvu. Jedna „Montana“ v Indickom oceáne môže byť zameraná na veľkú časť Pakistanu, Afganistanu, Iránu, Jemenu a Somálska. V Tichom oceáne by „Montana“, kryjúca sa za Japonskom, mohla prikrývať celú Severnú Kóreu a dokonca aj Peking so Šanghajom,“ píše list.

Podľa Popular Mechanics a ria.ru, 19. 10. 2020

(Pokračovanie na str. 4)

Viliam Longauer

Hanebný verdikt

Začiatkom novembra si pripomíname ďalšiu nepríjemnú udalosť z roku 1938, ktorá zasiahla Československo.

Po rozhodnutí štyroch mocností hitlerovské Nemecko, už dostatočne vyzbrojené a vojenskou silou zabezpečené, si jednoducho prisvojilo rakúske územie. Anšlus. Prečo nie?! Veď aj fašistické Taliansko si predtým vyskúšalo svoju silu v Habeši – Etiópii, či v Albánsku. Nacistom ukázalo, ako si znovu zabezpečiť okupáciu cudzieho územia so všetkým, čo tam existovalo.

Keďže tzv. „demokratické štáty“ sa neozývali a viedli zahraničnú pštroziu politiku nezasahovania, tak aj nemeckí nacisti išli ďalej. V Mníchove 29. septembra 1938 aj za ich pritakania rozbili Československo a išli ďalej...

Na nemeckú a taliansku kráľovskú vládu sa so žiadosťou obrátili maďarská kráľovská a československá vláda, aby arbitrážou urovnali spor o územia, na ktoré si nárokovala maďarská strana.

Do Viedne prichádzajú nemecký ríšsky minister zahraničia Joachim von Ribbentrop a minister zahraničia Jeho milosti talianskeho kráľa a etiópskeho cisára gróf Galeazzo Ciano, ktorí rokovali s ministrom zahraničia Dr. Františkom Chvalkovským a vyniesli spoločný verdikt, ktorý obsahoval sedem bodov. V nich je jednoznačne vyjadrené, že Československo odstúpi Maďarsku prihraničné územie o rozlohe 10 390 km².

Na tomto území žilo do 860 tisíc obyvateľov! Arbit-

ráž určila Československu odstúpiť od územia a Maďarsku obsadiť toto územie v termíne od 5. do 10. novembra 1938.

Riešenie najmä otázky štátnej príslušnosti a optovania, ochrany osôb maďarskej národnej príslušnosti, ktoré ostanú na území Československa, ako aj nemaďarskej národnej príslušnosti. Ďalšie požiadavky boli ponechané maďarsko-československej komisii, prípadne vládam alebo nemeckej a talianskej kráľovskej vláde.

Pre Československo to, žiaľ, nebolo všetko. V tomto časovom období Slovensko bolo nútené odstúpiť Poľsku územie o rozlohe 226 km², na ktorom žilo 4 280 obyvateľov a Nemecku územie Petržalky a Devína o rozlohe 43 km², na ktorom žilo vyše 15 000 obyvateľov.

Po druhej svetovej vojne bývalé územia patriace Slovensku boli vrátené späť aj s obyvateľstvom.

Arktická nekropola

Cez 2. sv. vojnu boli v Arktíde potápané spojenecké lode i zostreľované lietadlá. Kde sa to dialo, bude možné zistiť v osobitnej informačnej príručke.

V Jamale vytvoria databázu, ktorá bude obsahovať všetky historické údaje, informuje tlačová služba ruského Jamalo-Neneckého okruhu (JNO). „Už na konci tohto roka sa plánuje spustenie databázy, ktorá bude prístupná na vnášanie údajov všetkým účastníkom projektu „Arktická nekropola“. Takýmto spôsobom zjednotíme úsilie regiónov Ruska a zahraničných štátov na zachovanie historickej pamäte. Výsledkom našej spoloč-

nej práce bude na svete prvá celková databáza o bojových i civilných stratách v Arktíde počas 2. sv. vojny,“ povedal Sergej Uramajev z JNO.

„K dnešnému dňu máme sústredených 2 622 pôvodných zdrojov o členoch posádok a cestujúcich na lodiach, ktoré boli potopené v období Veľkej vlasteneckej vojny v Karskom mori,“ poznamenal riaditeľ vedeckého centra na štúdium Arktídy Dmitrij Frolov.

Súčasťou Arktickej nekropoly bude aj oddelenie „Videozdroje“, kam už teraz patria štyri unikátne dokumenty o arktických expedíciách z polovice 30. rokov 20. storočia. Premietnuté boli na festivale „Týždeň arktického filmu“ na konci októbra. Podľa ria.ru, 23. 10. 2020

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

sko hlavne cez ministra zahraničných vecí jednalo dávno pred prvým septembrom 1939 o rozbití Československa. V tomto smere boli uzatvorené aj dohody, ktoré okrem iných vecí získali desiatky obcí na Spiši, Orave, ako aj na území Česka. Toto sa udialo po 14. 3. 1939. Dlhú dobu sa Poliaci netešili zo zisku územia, pretože dňom 1. 9. 1939 Hitler napadol Poľsko a obsadil ho aj s predchádzajúcimi získanými územiami. Plán Hitlera Drang nach Osten sa začal v plnom rozsahu realizovať. Tieto fakty by si mali uvedomiť nielen Česi a Slováci, ale hlavne Poliaci.

Štefan Horváth, člen Predsedníctva ObIV SZPB, Banská Bystrica: – Je bez akýchkoľvek pochybností, že beckovské Poľsko sa podieľalo na rozbití Československa. Zabralo časť Tešínska a aj časť Oravy. Na oplátku potom armáda Slovenskej republiky sa aktívne podieľala na vojne hitlerovského Nemecka proti Poľsku.

Je celkom isté, že sa vtedajšie poľské vedenie dohodlo s Hitlerom o tom, ktoré územie si môže pripojiť. Nemyslím si však, že by poľská anexia časti Československa nejakým významom ovplyvnila životaschopnosť nemeckého plánu Drang nach Osten. Celá kapitalistická Európa vtedy vynakladala enormné úsilie, aby nasmerovala hitlerovské Nemecko na získanie vytúženého „Lebensraumu“ na východe, na území vtedajšieho ZSSR.

Vojtech Zachar, predseda ZO SZPB 1, Trebišov: – Áno, súhlasím s vyjadrením pána Putina. Lebo už v Mníchove sa Poľsko dohodlo s Nemeckom o neútočení, ale za podmienok, že Poliaci si s Nemeckom rozdelia ČSR a tak bude Poľsko susediť s Maďarskom. Prvé územie Poliaci zobrali na Morave a to konkrétne mesto Tešín a Nemci si brali západné, čiže aj Nemcami obývané Sudety. Ale o tom by sa dalo písať veľmi veľa.

Jozef Rodák, predseda ObIV SZPB, Svidník: – S vystúpením V. Putina pri 75. výročí veľkého víťazstva sa stotožňujem v tom, že keď je to citované z hodnoverného odtajneného dokumentu, tak je to zradný krok slovanského suseda, ktorý sa nedá ospravedlniť s konečnými dôsledkami.

Milan Malček, podpredseda ObIV SZPB, Rožňava: – Odtajnené dokumenty z obdobia 2. svetovej vojny znovu dávajú za pravdu prezidentovi RF V. V. Putinovi v tom, že na rozbití 1. ČSR sa nepodieľali len Nemecko, Taliansko, Francúzsko a Veľká Británia, ale aj Poľsko, ktoré ultimatívne 29. septembra 1938 žiadalo vrátiť Tešínsko, časť Oravy a Spiša. To svedčí o tom, že bez predchádzajúcich tajných rokovaní a spoločnej dohody týchto štátov by nedošlo k rozbitiu a strate suverenity iného a hlavne prosperujúceho stredoeurópskeho štátu. Obsadením a prisvojením si asi 900 kilometrov štvorcových československého územia sa náš severný sused jednoznačne spolupodieľal na rozbití nášho spoločného štátu.

Jozef Pupala, predseda ZO SZPB arm. gen. Ludvíka Svobodu, Čierny Potok: – Samozrejme, že súhlasím so slovami Vladimíra Putina. Veď prvý, kto podpísal s Hitlerom pakt o neútočení bol „legendárny poľský hrdina Pilsudsky“ a to hneď po nástupe Hitlera k moci. Poliaci nám dodnes nevrátili Zakopané, kde sídlil pluk horských strelcov...

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

Putin podporil zákaz porovnávať ZSSR s nacistami

Ruský prezident súhlasil s návrhom o zákaze verejného porovnávanía a stotožňovania činnosti ZSSR a nacistického Nemecka počas Veľkej vlasteneckej vojny.

Počas zasadnutia rady pre kultúru a umenie predsedníčka výboru Dumy pre kultúru Jelena Jampol'skaja oznámila, že knihy, v ktorých je stotožňované konanie sovietskych vojakov a nacistov, sa v Rusku vydávajú bez zákazov a sú populárne, uvádza RIA Novosti.

„Nazdávam sa, že ak sa redaktorom našich vydavateľstiev nedostáva rozumu, svedomia a odporu, aby čerpali podobné pasáže, treba im pomôcť zákonodarstvom. Nazdávam sa, že máme morálne právo sprísňovať zákon, keď ide o zneuctovanie našej historickej pamäte,“ vyhlásila a dodala, že pripravu-

je adekvátnu zákonodarnú iniciatívu a vo výbore hľadajú správnu formuláciu návrhu zákona.

V. Putin to podporil. „Súhlasím s vašimi návrhmi, treba to urobiť dôsledne. Pokiaľ je v niektorých štátoch odmietanie genocídy Arménov trestným činom, my máme asi od Boha právo zapojiť nejaké zodpovedajúce mechanizmy na ochranu len nedávnej minulosti.“

Podľa ria.ru, 27. 10. 2020

Čomu vlastne veríme?

Nedávno sa v sieti youtube uskutočnil zaujímavý rozhovor ruského moderátora Vladimíra Solovjova a izraelského politológa Jakova Kedmiho, ktorý jednoznačne ostro odsúdil spoločnosť, ktorá si prioritne necení svojich vlastencov.

– Ten, kto sa líška cudziemu štátu, zradza svoj štát. Treba byť úplne infantilným, úplným idiotom alebo vlastizradcom myslieť si, že niekto zo zahraničia sa stará o záujmy štátu lepšie, ako obyvatelia daného štátu.

Znamená to, že prijímatelia politických grantov sú zradcovia?

– Ja si myslím, že štátna moc, ktorá pripúšťa, aby niekto z vonku „hral“ na jej území, je štátnou mocou nezodpovednou a infantilnou. Ona ide proti záujmom svojho štátu i proti zdravému zmyslu.

Lenže mnohí tvrdia, že z vonku nám prinášajú demokraciu a čestné voľby.

– Nie je dôležité čo oni hovoria. Dôležité je to, čomu vy veríte.

https://www.youtube.com/watch?v=eD_hkvdI-E4

Azerbajdžan vraj používa „české“ Dany

Ruská informačná agentúra Novosti 21. októbra 2020 napísala, že armáda nepriznanej Náhornu-Karabašskej republiky vyhlásila, že azerbajdžanské ozbrojené sily používajú „českú“ 152 mm samohybnú kanónovú húfnicu Dana. Ďalšie zdroje uvádzali, že ide o húfnicu „českej výroby“.

O českej zbrani by sa dalo hovoriť za predpokladu, že Azerbajdžan by si Dany odkúpil od českej armády

alebo od českého štátu. Klamstvom je to však v prípade, ak sa slovo „česká“ vzťahuje na rodný list tejto húf-

nice. Keďže ten jej vypísali v trenčianskej Konštrakte, nemôže ísť o „českú“, ale o „slovenskú“ zbraň.

Nechceme tu narážame na dávny vzdelanostný problém obyvateľov sovietskych republík, ktorí sa za celé 20. storočie nedokázali naučiť, že „české“ neznamená automaticky aj slovenské. Vladimír Mikunda

Prečítali sme za vás

Vážená pani ministerka, obraciame sa na Vás so žiadosťou, aby ste definovali pojem „komunistická ideológia“, ktorý je zakotvený v §422 ods. 1 Trestného zákona („Kto verejne popiera, spochybňuje, schvaľuje alebo sa snaží ospravedlniť... zločiny režimu založeného na komunistickej ideológii... potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.“).

Nielen my, ale aj milióny našich spoluobčanov, by mali dodržiavať zákony, a to aj v prípade, že sú zjavne dubiozne. Prípadne, ak sa rozhodnú konať v rozpore s nimi, mali by vedieť, že porušujú zákon. Náš právny systém neobsahuje definíciu „komunistická ideológia“. Nie je teda zrejme, čo je súčasťou „komunistickej ideológie“ a čo nie.

Výňatok z listu, ktorým sa PhDr. Peter Dimuš, PhD, Ing. Juraj Jánošovský a Doc. PhDr. Vladimír Manda, PhD. obrátili na ministerku spravodlivosti SR Mgr. Máriu Kolíkovú.

Nemec hodnotí súd o genocíde sovietskeho národa

Rozhodnutie ruského súdu o priznaní genocídou masové vraždy obyvateľov Žestannoj Gorky pri Novgorode v rokoch 1942–1943 môže otvoriť Pandorinu skrinku, nakoľko na celú vojnu sa bude dať nazerať ako na genocídu Nemcov proti ZSSR, nazdáva sa nemecký politológ Alexandr Rahr.

„Dnes, 75 rokov po (vojne) je dostatočne hrozny prípad uznaný za genocídu, lenže potom musí byť celá vojna prehodnotená za genocídu Nemcov voči ZSSR. Otvára to Pandorinu skrinku, čo môže viesť k prehodnoteniu dejín. Nemci sa nebudú zbavovať viny, no nastolia aj otázku o prenasledovaní Nemcov zo strany víťazov, Červenej armády, budú to nazývať zlými slovami,“ povedal Rahr pre RIA Novosti a dodal. „Myslím si, že je zaujímavé ako súd rozhodol, no zdá sa mi, že dejiny sú už rozostavané: dejiny zločinov Wehrmachtu, SS, nacistického Nemecka voči ZSSR sú absolútne dokázané, nikto o tom nepochybuje, no posúvať ďalej politické a materiálne následky na medzinárodnej úrovni a prirovnávať obyvateľov ZSSR k židovskému národu už nikto nebude. Pretože, bolo to treba

robiť vtedy, pred 75 rokmi, a dnes je na to už nedostatok očitých svedkov. Preto má toto rozhodnutie miestneho súdu symbolický charakter.“

Nemecký expert nepovažuje toto rozhodnutie ruského súdu za „konfrontačné“. „Áno, v mnohých prípadoch spaľovali celé dediny, neľútostne zabíjali civilných obyvateľov. Slovo genocída je tu absolútne prijateľné,“ vysvetlil.

Podľa jeho slov to, že nacistické Nemecko viedlo vojnu nie iba za víťazstvo, ale aj za zničenie slovanských národov, nie je v Nemecku odmietané. „No vždy existuje argument, že vojna je vojna, a ZSSR v nej zvíťazil, oni šli tiež so zbraňou v rukách a zabíjali Nemcov. Všetky obeť, ktoré boli na území ZSSR, sú otázkami, ktoré sa už nebudú posudzovať dokonca ani na medzinárodnej úrovni,“ vyhlásil Rahr. Nemci

toto rozhodnutie súdu nebudú zamlčovať z politických dôvodov, dodal.

„Nemci si myslia, že povedané je všetko. Čo sa dá nájsť po 75 rokoch? Povedia, že áno, (nacisti) zlikvidovali 27 miliónov, no existovali dohody, družba, pokus zmieriť sa (s Ruskom). Môže sa to vnímať ako pokus odhaliť rany, ktoré sa už zacelili. Kto môže povedať, že Nemecko sa nie celkom kajalo, no celkove na to Nemci nepôjdu, pretože zajtra sa budú s Nemcami súdiť Francúzi, že aj Francúzsko pretrpelo genocídu, potom Poliaci povedia, že aj oni sú obeťami genocídy a tak ďalej,“ poznamenal Rahr.

„Preto zabíjanie Židov bolo priznané za najstrašnejší zločin, ako holokaust a ďalšie – to je vojna, a Nemecko si priznalo vinu, no nebude súhlasiť s tým, čo potom, okrem Ruska, povie východná Európa, Francúzsko a možno i Anglicko, ktoré bombardovali raketami, že sú obeťami práve genocídy. Myslím, že sa to nestane, že je to príliš zložitá,“ dodal nemecký expert Alexandr Rahr.

Podľa ria.ru, 27. 10. 2020

Viete, že...?

...keď sa Hermanna Göringa žalobca počas Norimberského procesu opýtal: Ako ste Nemcov donútili k poslušnosti, dostala sa mu táto odpoveď:

– Nejde o Nemecko. Toto funguje v každej krajine, bez ohľadu na to, či je to vo fašistickej alebo v komunistickej krajine, v monarchii alebo v demokracii. To, čo vládcovia musia urobiť, je povedať ľuďom niečo, čoho sa musia báť. Ukázať prstom na zdroj ich strachu, a tak môžete ľudí prinútiť urobiť čokoľvek, čo chcete. Môžete ich prinútiť, aby ako ovce šli na porážku. Môžete ich prinútiť k poslušnosti.

Počas rovnako veľkej hospodárskej krízy sme v USA mali veľké šťastie, že sme mali vodcu Franklina Roosevelta. Ten povedal: „To jediné, čoho sa musíme báť, je samotný strach.“ On chápal, že strach nás zaženie do totality.

Hitler mohol ukazovať na Židov a hovoriť, že sú veľkou hrozbou, že sa ich musíme báť, a že všetci ostatní musia počúvať, aby sme ich zdolali. Ostatné krajiny sa báli bolševikov. V USA demagógovia poukazovali na Mexičanov alebo na snedých ľudí a hovorili, že sa ich musíme báť. Alebo teroristov.

Toto všetko robili na ten účel, aby sme sa dobrovoľne vzdali svojich práv, svojich občianskych práv, a ako ovce šli na porážku.

No a teraz majú zdroj strachu, ktorý je tou najviac všadeprítomnou a všetko za-

hrňujúcou mocou, akú kedy mali. Je ňou strach z pandémie.

Vlády milujú pandémiu rovnako ako vojny. Pretože im poskytujú moc, poskytujú im kontrolu a dávajú im možnosť vynuocovať si od ľudí poslušnosť.

Momentálne im odovzdávame moc, aby ovládali každý kúsok nášho života 24 hodín denne... budú vedieť kde sa nachádzame, budú vedieť ako míname peniaze, budú mať prístup k našim deťom a budú mať právo vnútiť nám nechcené lekárske zásahy.

Nacisti to robili v koncentračných táboroch počas 2. sv. vojny... testovali vakcíny na cigánoch a Židoch. Svet bol po vojne taký zhrozený, že sme podpísali Norimberskú chartu. Pri podpise sme všetci prisahali: Nikdy nebudeme znova ľuďom vnucovať nechcené lekárske zásahy bez informovaného súhlasu.

Lenže zrazu všetko to presvedčenie v priebehu dvoch rokov zrazu zmizlo. Ľudia chodia v rúškach bez toho, aby im to veda vysvetlila. Robia to, čo sa im hovorí. Vládne agentúry sú tvorcami poslušnosti. Nie je to demokratické, nie je to výsledok demokracie. Je to výsledok farmaceuticky motivovanej biobezpečnostnej agentúry, ktorá zotročí celú ľudskú rasu a vrhne nás do antiutopickej nočnej „mory“, kde apokalyptické sily nevedomosti a chamtivosti budú riadiť naše životy a ničiť naše deti a ničiť všetky sny a dôstojnosť, ktorú chceme odovzdať svojim deťom.

https://www.youtube.com/watch?v=k_B6kW5pI9M

Robert F. Kennedy, Jr.

Čo píšú iní

(Pokračovanie zo str. 2)

■ Tí, ktorí si pamätajú a sú niekomu nebezpeční, musia zmiznúť!

Začiatkom 90-tych rokov sa ľudia okolo Jana Rumla snažili zlikvidovať všetky materiály o minulosti Václava Havla a jeho rodiny, komentuje predseda Asociácie nezávislých médií ČR Stanislav Novotný.

Museli zmiznúť fakty o kolaborácii Havlovej rodiny počas 2. sv. vojny. Strýko Miloš Havel nielen pasívne kolaboroval, ba dokonca žiadal svojich nacistických priateľov, aby použili násilie proti jemu nepohodným ľuďom.

Po vojne Miloš Havel podpísal spoluprácu so štátnou bezpečnosťou. V roku 1952 ho ŠTB nechala „utiecť“ resp. organizovane odísť do Mníchova.

Václav Havel v roku 1949 vstúpil do ČSM (Československý zväz mládeže) a hrdo kráčal po uliciach v modrej zväzackej košeli. V časoch politických procesov bol vášnivým zástancom socializmu. Taktne sa o tom mlčí.

Rumlovi ľudia však zabudli na zväzok z roku 1964. Citujeme z autentického záznamu I. odboru, II. správy ministerstva vnútra zo dňa 24. 6. 1964. „...Leták bol odoslaný z Pardubic na adresu Václava Havla do divadla Na zábradlí, v ktorom je zamestnaný ako dramaturg.

Menovaný odovzdal uvedený leták na KV KSČ v Prahe. Táto situácia bola využitá na nakontaktovanie Havla, ktoré sa uskutočnilo 23. 6. 1964 v jeho byte...

...Havel počas rozhovoru prejavoval snahu pomôcť orgánom pri ich pátraní po pisateľovi protištátneho letáku. Uvádza mená svojich známych z Pardubic, Brna i Gottwaldova z radov hercov a dramaturgov a taktiež svojich príbuzných. Sám ich tiež hodnotil po politickej stránke, či sa niektorý z nich zaujíma o politiku, alebo nie. Prejavovala sa jeho otvorenosť a úprimnosť...“

V roku 1992 sme chceli, aby sa V. Havel k tomu postavil. „Počas dvoch minút som od neho počul desiatky klamstiev“, spomína Stanislav Novotný, v tom čase, okrem iného, aj tajomník lustračnej komisie pri federálnom ministerstve vnútra.

Po maltskom stretnutí Michaila Gorbačova a George Busha staršieho dňa 2. 12. 1989 už bolo jasné, že sa Západ s Východom dohaduje na ľuďoch, ktorí prevezmú opraty. Nastupujú rodiny, ktoré prežijú akýkoľvek nový režim. Začala sa hra na demokraciu.

Reštitúcia Lucerny a Barrandovských ateliérov nepríjemne zapáchala, pretože Havlova rodina jednoznačne kolaborovala s nacistami a podľa Benešových dekrétov nepripadala ich reštitúcia do úvahy. Problém mu pomohol vyriešiť komunistický agent v ŠTB Václav Junek.

Medzi zakladateľmi Charty 77 bolo niekoľko dôstojníkov ŠTB z 50-tych rokov. „Nositelia informácií, ktorí sú niekomu nebezpeční, musia z tohto sveta zmiznúť alebo musia byť riadne úkolovaní a motivovaní,“ hovorí Stanislav Novotný.

Podľa prvnizpravny.cz, 25. 10. 2020 (krátené)

■ Budeme mať Deň mníchovskej zrady?

Poslanci opozičného Smeru-SD Robert Fico, Ľuboš Blaha a Ladislav Kamenický navrhujú, aby sa 30. september označoval ako Deň mníchovskej zrady. Do parlamentu podali novelu zákona o štátnych sviatkoch, dňoch pracovného pokoja a pamätných dňoch.

Poslanci návrhom na nový pamätný deň reagujú na stretnutie predstaviteľov Nemecka, Veľkej Británie, Francúzska a Talianska, ktorí bez účasti Československa na konferencii 29. až 30. septembra 1938 rozhodli o tom, že Československo muselo odovzdať časť svojho územia, pristúpiť k ponižujúcim podmienkam „a bolo vystavené faktickej likvidácii nacistickým režimom v Nemecku, ku ktorej došlo rozdelením Československa“.

„Žiadne historické dokumenty ani postoje českých a slovenských politikov z toho obdobia nepopierajú fakt, že správanie spojencov bolo v širokej politickej a spoločenskej dohode vnímané ako veľká zrada,“ napísali poslanci v dôvodovej správe návrhu.

Podľa HSP, 18. 10. 2020

■ Pred 70 rokmi sa začal proces s partizánskym veliteľom Viliamom Žingorom

Krátko po tom, ako vo februári 1948 prevzali moc v Československu komunisti, sa spustili politické procesy s osobami, ktoré režim považoval za nepohodlné. Počas jedného z týchto vykonštruovaných súdnych procesov odsúdili na smrť známeho partizánskeho veliteľa z obdobia SNP Viliama Žingora a členov jeho štábu Samuela Bibzu a Ladislava Nosáka.

Jeden z prvých monsterprocesov na Slovensku, ktorý sa začal 18. októbra 1950, okrem trestov smrti pre Žingora, Bibzu a Nosáka, vyniesol doživotný trest pre Jozefa Kubíka a Alexandra Pavlisa. Jozef Hrušák dostal 25 rokov, Ján Lichner 17 a jediná žena v procese Elena Bulubášová 12 rokov. Na „menšie“ tresty v zinscenovanom súdnom divadle obvinili celkovo vyše 140 ľudí, poväčšine bývalých účastníkov protifašistického odboja.

Najväčší ohlas v spoločnosti vyvolalo odsúdenie bývalého dôstojníka slovenskej armády a partizánskeho veliteľa Vilama Žingora, ktorý dostal Rad SNP I. triedy a patril k hlavným predstaviteľom Zväzu slovenských partizánov. V roku 1945 sa stal generálnym tajomníkom zväzu a v auguste 1946 jeho úradujúcim predsedom. Justičnú vraždu nad Viliamom Žingorom obesením vykonal 18. decembra 1950. V roku 1968 Žingora právne rehabilitovali. Plnej rehabilitácie sa dočkal až po roku 1989. Posmrtno ho menovali za generála a na jeho rodnom dome v Bystričke mu odhalili pamätnú tabuľu.

Teraz.sk, 17. 10. 2020

(Pokračovanie na str. 11)

„75 ruží víťazstva nad fašizmom“ – 1. časť

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Všetko podstatné je naša mládež

To podstatné sa udialo, keď sa členovia komisie pre učiteľov, ženy a mládež pri ÚR SZPB zamýšľali, ako počas pandémie COVID-19 pracovať s mládežou a čím nahradiť už zabehnutú súťaž „Medzníky druhej svetovej vojny“.

Jediná možná cesta bola virtuálne sa zapojiť do protifašistického hnutia. Preto sme virtuálnu aktivitu „Uvítie 75 ruží víťazstva nad fašizmom“ pripravili pre žiakov 2. stupňa ZŠ a kvarty osemročných gymnázií so zaujímavou témou na spomienky a ochranu

pamiatky na tých, ktorí za nás bojovali a obetovali aj svoje životy. Z vďačnosti k nim sme povinní šíriť pravdivú históriu 2. svetovej vojny, SNP a víťazstva nad nemeckým nacizmom, talianskym fašizmom a japonským militarizmom.

„75 ružami“ hlavnú pozornosť zameriavame na svoju rodinu, na svoje najbližšie okolie a cieľ dosahujeme v spolupráci so starými a prastarými rodičmi, ktorí sa zapojili do 2. odboja.

K téme „Uvítie 75 ruží víťazstva nad fašizmom“ autori pristupovali s vážnosťou. Vo výstižných a úprimných li-

terárnych a výtvarných príspevkoch, vo fotografiách žiakov a mládeže sme zbadali množstvo zaujímavých myšlienok, postrehov, originálnych postojov, zreých úvah a autentických zážitkov. Preto vydávame z týchto prác aj zborník, ktorý sa stáva rukolapným dôkazom, že schopnosti mladých ľudí netreba podceňovať, nakoľko mnohí z nich majú vynikajúcu schopnosť rozlišovať a usporadúvať si hodnoty, vedieť vytušiť, odhadnúť a niekedy aj celkom presne pomenovať, čo je v živote dôležité, ale aj čo ich ohrozuje.

Práce mladých autorov nás povzbudili k tomu, aby sme s ešte väčším odhod-

laním prispievali k formovaniu zdravého sebavedomia slovenskej mládeže vo väzbe na našu bohatú históriu, na naše skvelé osobnosti a kultúrne hodnoty, ktoré nám zanechali predkovia.

Dať vedieť o hrdinstvách svojich blízkych je krásny zámer. Dopĺňame tým historickú pamäť našej spoločnosti a dávame šancu budúcim generáciám, aby sa o protinacistickom a protifašistickom vzopätí svojich predkov, kam jednoznačne patrí Slovenské národné povstanie, tiež dozvedeli. A keď sa o ňom dozvedia, azda sa im stane príkladom hodným nasledovania.

Irena Lacková, tajomníčka KUŽaM

75 rokov slobody
zo spomienok starej mamy

Strach a plač. Krátko pred oslobodením začali Nemci budovať v našom chotári zákopy, tankové zátarasy, pozorovateľne. Zaminovali celé okolie. Všetko premenili na veľkú vojenskú pevnosť.

Tie práce mali robiť aj chlapi z našej obce. Mnohí z nich zutekali. Nemci sa preto rozhodli potrestať za to starostu. Bol ním môj pra-pradedo Michal Novotný. Donútili ho kopať si svoj vlastný hrob.

Obyvatelia z našej dediny boli evakuovaní. Na vozoch šli do lesa, do Jaruky, k potoku Helmec. Tam si vykopali bunkre. Niektorí išli až ďaleko do Kameného jarku. Na pamiatku, že sa zachránili, postavili tam malú kaplnku. Dnes sa to miesto nazýva Pri kapličke.

Naša rodina sa ukryla v Bálintovej pivnici. Neskôr išli tiež do lesa. Nemeckí vojaci drancovali dedinu. Zabíjali dobytok, hydinu. Nebezpečnou vojenskou technikou zničili domy. Náš dom sa zachránil, ale v streche ostala napichnutá bomba. Dodnes ju máme zakopanú v záhrade.

Veľa ľudí zomrelo, napr. Ján Kunderát, Michal Štempák, Július Kelečaj, Július Jakab, Juraj Gima. Po zásahu domov mnohí nemali ani strechu nad hlavou.

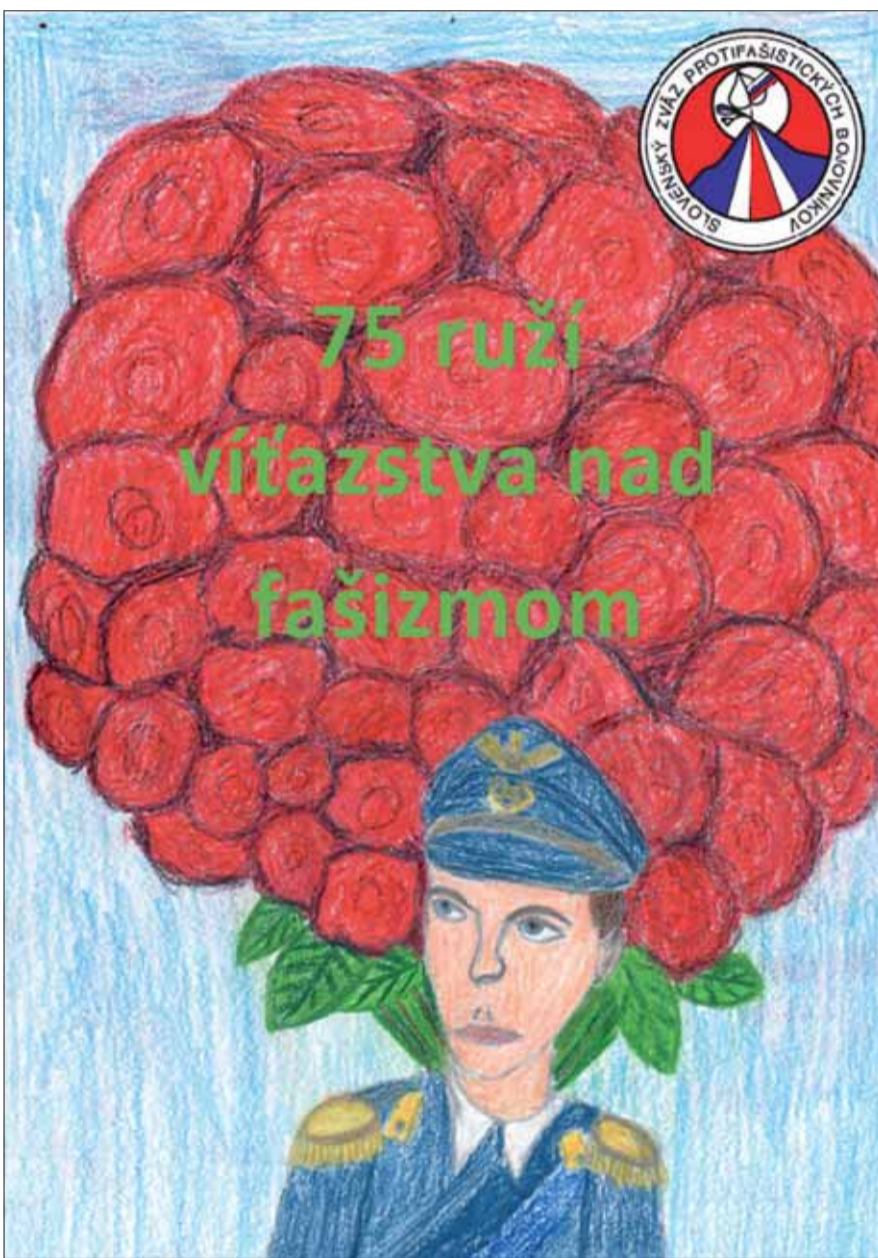
Po ťažkých bojoch sa podarilo našu obec oslobodiť 19. decembra 1944 1. gardovou armádou pod velením generála Andreja A. Grečka a generála Antona J. Gastiloviča. Z rozprávania viem, že to bolo ráno na „ruského Mikolaja“.

Toto všetko mi rozprávala moja babka, ktorej to rozprávala jej babka. Ďakujem svojim predkom, patrí im moja úcta.

Martin Babič, Zemplínska Teplica, 5. ročník

Pomník postavený na pamiatku padlým v 2. svetovej vojne pri ZŠ v Zemplínskej Teplici.

Valentína Vaneková, 6. trieda ZŠ J. G. Tajovského, Senec

Oslobodené Slovensko

(úvaha)

Každý isto vie o Slovenskom národnom povstaní. Bolo to ozbrojené povstanie domáceho odboja počas druhej svetovej vojny proti vstupu nemeckých ozbrojených síl na územie vojnovnej Slovenskej republiky.

Kedy to celé začalo? Začalo sa 29. augusta 1944 ako obrana pred okupačnými jednotkami Nemecka. Celé to vypuklo v tom istom mesiaci ako povstanie vo Varšave. Spolu s ním a s bojom povstalcov v Juhoslávii patrí k najväčším protifašistickým povstaniam v Európe. Ukázalo sa, že Slováci nebudú na

oslobodenie Červenou armádou čakať, ale pripoja sa k boju za slobodu.

Napriek tomu, že SNP sa nezačalo za optimálnych podmienok, že bolo poznačené radom chýb a zlyhaní a nakoniec bolo zatlačené do hôr, patrí k najvýznamnejším míľnikom novodobých dejín Slovenska.

Kde bolo centrum povstania? Centrom povstania sa stala Banská Bystrica, metropola stredného Slovenska.

Prečo by malo byť SNP dôležité? Z vojnového hľadiska možno povstanie vidieť najmä vo fakte, že naruši-

lo celistvosť nemeckého frontu a síce len na chvíľu, ale predsa, znemožnilo vojskám Nemecka využívať dopravné spoje a hospodárske zdroje pre svoje vojnové úsilie.

Kedy bolo SNP vyhlásené za štátny sviatok? Ako štátny sviatok samostatnej Slovenskej republiky bol presadený skupinou poslancov. O vyhlásení 29. augusta za sviatok „Výročie SNP“ sa dlho uvažovalo. Prvý návrh padol už dva roky predtým, v roku 1990 Peter Weiss, vtedy ešte za klub komunistických poslancov, ktorý popisuje ako hlavnú motiváciu pokusy o Tisovu rehabilitáciu.

Už vám isto napadla otázka, aký to

má celé význam? Význam SNP spočíva predovšetkým v tom, že obyvatelia vojnového slovenského štátu sa svojim vystúpením proti existujúcemu režimu postavili na stranu protihitlerovskej koalície a po skončení vojny tak mohli byť zaradení medzi jej víťazov.

Pri písaní tejto úvahy som si uvedomila, že ľudia vo vtedajšej dobe boli veľmi statoční a najmä verní vlasti. Nevie si predstaviť, ako by to vyzeralo v dnešnej dobe, keby sem prišli komandá smrti. Preto si myslím, že by sme na túto časť slovenských dejín nemali zabudnúť.

Alexandra Túrociová, žiačka 9. B triedy ZŠ Komenského 3, Bernolákovo

Strom života v Miezgovciach rastie

Strom bol vysadený 29. augusta 2008 pri príležitosti osláv 64. výročia SNP v obci, ako jednej z vypálených obcí na Slovensku počas nemeckých fašistických represálií v rokoch 2. svetovej vojny 1944–1945.

V našej obci Nemci a gardisti POHG 29. 10. 1944 za pomoc partizánom vypálili 37 obytných domov, niekoľko stodôl a budovu školy. Všetkých obyvateľov, ktorí nestihli ujsť do hôr, medzi nimi aj matky s celkom malými deťmi, vyhnali nacisti pešo spolu s dobytkom a vyrabovanými zásobami do Bánoviec nad Bebravou.

Obec a ZO SZPB si každoročne pripomína túto tragickú udalosť aj keď v súčasných podmienkach len rozhlasovou reláciou.

Ján Holička

Strelci O pohár hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie

Koncom septembra zorganizovali ŠSK MAGNUM a ZO SZPB v Želiezovciach na miestnej strelnici už 5. ročník tejto súťaže. Na jej otvorení bolo prítomných 60 účastníkov zo západoslovenského kraja.

Súťaž otvorila podpredsedníčka ZO SZPB Eva Šimková priblížením udalosti pred 76 rokov. Naša sloboda bola vtedy draho vykupovaná krvou hrdinských bojovníkov Červenej armády a 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, vrátane 2. čs. paradestnej brigády. Úloha pomôcť bojujúcemu povstaleckému Slovensku bola zhutnená do slov veliteľa 1. ukrajinského frontu maršala ZSSR I. Koneva: „A pamätajte si, buď Karpaty prejdeme alebo na nich padneme!“ Aj po rokoch zostáva nespochybniteľným faktom, že na Slovensko, do jeho miest a obcí, prichádzala sloboda z východu.

V rámci súťaže sa strieľalo z maloka-

librovej, ako aj veľkokalibrovej pištole a revolvera 2 x15 rán na 15 metrov.

Najúspešnejšími strelcami v jednotlivých disciplínach boli: Ladislav Svanczár z Lontova, Richard Nosian zo Šurian, Viliam Nothár zo Svodína, František Csala zo Šiah a Annamária Urbánová z Ipeľského Sokolca.

Hodnotné ceny prvým trom najúspešnejším v každej disciplíne odovzdali za výbor ZO SZPB Slavomír Hrivnák a Ida Žáčiková, za ŠSK Magnum Jozef Haller, ktorý so svojimi spolupracovníkmi aj tentoraz znamenite zvládli prípravu ako aj samotný priebeh súťaže.

Jozef Výboch, predseda ZO SZPB

Čo čaká Trebišovčanov?

Začiatkom októbra 2020 novozvolený predseda ZO SZPB Trebišov 1 Vojtech Zachar vystriedal dlhoročného predsedu Miroslava Sotáka (zhoršil sa mu zdravotný stav) a zvolal rokovanie výboru na vytýčenie úloh, ktoré treba splniť do blížiacich hodnotiacich členských schôdzí za rok 2020. Rokovania sa zúčastnil aj nový podpredseda Michal Berinec, pokladníčka Viera Gajdošová a revízor Ján Janoščík.

Je smutné, že hygienické opatrenia v súvislosti s koronavírusom nám zamedzili účasť na tohtoročných pietnych aktoch na Kališti, Výročia SNP v B. Bystřici, Povstaleckej vaty v Michaľanoch, Dňa hrdinov KDO a kto vie, či budeme môcť vycestovať aspoň na pieteť pri výročí vypálenia obce Tokajík (19. 11. 2020). Potešujúca je však neutíchajúca snaha nového výboru hľadať riešenie, ako zvýšiť členskú základňu najmä z radov mladých členov, ako zvýšiť počet predplatiteľov dvojtyždenníka Bojovník a ročníek odbojárov a najmä ako ešte viac zvýšiť v budúcom roku záujem o podujatia organizované trebišovským oblastným predsedníctvom SZPB.

Žiaľ, výbor sa zaoberal aj menej populárnou témou, akou je zhoršenie zdravotného stavu štyroch členov.

Rokovania sa zúčastnil aj predseda oblastnej revíznej komisie Ladislav Lippai, ktorý poukázal na niektoré chyby pri ve-

dení pokladničnej knihy a pri tom odpovedal na niektoré konkrétne z práce výboru.

Milan Urban, predseda ObIV SZPB, Trebišov

Vojtech Zachar

Aj Želiezovčania si pripomenuli SNP

76. výročie SNP sme si v našej ZO SZPB dôstojne pripomenuli s viacerými spoluobčanmi kladením vencov k Pomníku padlých v 2. sv. vojne a obetiam holokaustu, ako aj následnou slávnostnou členskou schôdzou.

Za zvukov smútočného pochodu vysielačného mestským rozhlasom veniec Mesta Želiezovce položili zástupca primátora Kazimír Kovács spolu s pracovníkmi MsÚ, podpredseda ústredia MEASZu z Budapešti György Mészáros, predseda ObIV SZPB z Levíc Ján Hamar, predseda s členmi miestnej ZO SZPB a zástupcovia ZO JDS, MO MS, Slovenského zväzu invalidov, ŠSK MAGNUM a OZ Policajti vo výslužbe.

O priebehu, význame a odkaze SNP pre dnešok prehovoril predseda ZO SZPB Jozef Výboch a na členskej schôdzi podpredsedníčka Eva Šimková. Slávnostnú atmosféru basňami umocnila členka výboru Mária Varkolyová a partizánskymi, vojenskými a ľudovými piesňami členky speváckej skupiny v krojoch pri MO MS Vrbovianky.

Spomenuli sme si aj na nedávno zosnulého dlhoročného člena Ondreja Michaleca, vyzdvihli sme jeho aktívnu účasť na všetkých našich podujatiach, jeho záujem o dejiny protifašistického odboja a udalosti oboch svetových vojen, ako aj dlhoročnú reprezentáciu mesta vo futbale. Uctili sme si ho minútou ticha.

Na programe sme mali aj oceňovanie. Okresné vyznamenania boli za prácu udelené aktívnemu dlhoročnému členovi Jozefovi Hallerovi z príležitosti okrúhleho životného jubilea, rovnako bola ocenená aj práca ŠSK Magnum. Potom si naši noví členovia prevzali členské legitimácie SZPB. Sympatické bolo, že priamo na schôdzi požiadali o členstvo a vyplnili prihlášky do zväzu ďalší dvaja prítomní účastníci.

- JV -

Druhá svetová vojna očami rodákov obce Zemplínska Teplica

Hrôzy druhej svetovej vojny prežili aj občania v Zemplínskej Teplici.

V roku 1943 nemecké velenie zažijúc rozhodujúcu porážku pri Stalingrade a Kursku začalo budovať opevnenie chcújúc tak zabrániť víťaznému postupu sovietskych vojsk, ktoré oslobodzovali postupne dedinu za dedinou a blížili sa ku Karpatom. Sovietske vojská postupovali od Krosna a zastavili sa 20. 9. 1944 pri Duklianskom priesmyku, kde si Nemci vybudovali silné opevnenia. Celá oblasť Duklianskeho priesmyku bola zamínovaná.

Sovietske vojská postupovali k slovenským hraniciam a po ťažkých bojoch s nepriateľom 6. 10. 1944 vstúpili s naším 1. čs. armádnym zborom v ZSSR na územie Slovenska (na inom smere už 20. 9. 1944, kedy oslobodili prvú našu obec Kalinov).

Karpatsko-duklianska operácia bola druhá najkrvavejšia horská bitka v druhej svetovej vojne. Nemecké velenie vidiac, že sovietsko-československé jednotky prerazili opevnenie, prinútili miestne obyvateľstvo z dedín Zemplínska Teplica, Veľké Ozorovce, Zbehňov a iných kopať a vymeriavať strategické vojenské body – zákopy. Spomínané obce kopali zákopy na Dargove.

V našom chotári sa kopali zákopy pod Ugronom, kde bola vybudovaná aj pozorovateľňa pre nemecké veliteľstvo. Asi sedem týždňov pred príchodom frontu do oblasti Dargova vyhlásili pre miestne obyvateľstvo susedných dedín ultimátum, aby sa ľudia z týchto dedín v priebehu 24 hodín vysťahovali z obcí, lebo tieto budú úplne vypálené.

K večeru násilným spôsobom prinútili obyvateľstvo,

aby sa zaradilo do kolóny. Asi 500 povozov z okolitých obcí tiahlo smerom na Lemešany. Kto mal povoz, zobral so sebou čo sa dalo, rodinu a šli. Tí, čo povozy nemali, na vozíkoch alebo len s deťmi na rukách kráčali peši. Kolónu sprevádzali nemeckí vojaci na koňoch a nechýbali ani údery jazdeckých bičov, keď niektorí pre únavu už nevládali.

Poniekto v noci poutekali a našli prístrešie v dedinách: napríklad Košické Olšany, Košická Polianka, Varhaňovce, Myšľa, Bohdanovce, Rákoš, Bologda, Čížatice a Slanská Huta. Ani tu neboli v bezpečí, pretože ich prenasledovali maďarskí žandári, prečo nebojújú proti Rusom.

Časť obyvateľstva Zemplínskej Teplice odoprela opustiť obec. Rozhodli sa radšej pre úkryt v lesoch, kde si vykopali bunkre a v nich sa ukrývali. Najviac občanov bolo ukrytých pozdĺž rieky Helmec. Keď sa Nemci dozvedeli, že časť obyvateľstva sa skrýva v lesoch, a že časť sa vrátila do dediny, pod hrozbou vyhánali ľudí.

Kde bolo najvhodnejšie miesto pre úkryt, ľudia si ich kopali. Najviac úkrytov bolo v Jaruhe, pri starom cintoríne, ktoré sú už zasypané. Aj na Bagote bolo vybudovaných šesť úkrytov. Dnes sú už tiež zasypané. Aj v potoku, ktorý tečie Hejčou, sú vykopané úkryty v skale, ktoré sú aj dodnes čiastočne zachované. Iniciátorom stavieb úkrytov bol Juraj Filo. Veľa ľudí našlo úkryt pred Nemcami v sklepevej pivnici, kde toho času býva Michal Sabol.

27. 11. 1944 prišli do našej

obce Nemci a všetci občania museli evakuovať z dediny. Zväčša šli do okolitých dedín. Ostatní sa stiahli do lesa. Pri evakuácii boli niektorí občania zranení a niektorí vo vojne stratili aj to najdrahšie – svoj život.

Keď Nemci prinútili obyvateľstvo evakuovať, v celých krdľoch odvádzali dobytok a iné hospodárske zvieratá. Do sliepok strieľali z dlhej chvíle, aby si potrénovali, či nezabudli strieľať. Všetkých psov v dedine vystrieľali, aby bolo ticho. Front sa blížil, okolité obce horeli a na oblohe bolo vidieť neopísateľne strašnú červenú čiaru, ktorá dávala predzvesť k tomu, že front je blízko.

Najhoršie zo všetkých susedných obcí boli na tom Malé Ozorovce, Nemci vypálili celú dedinu, ostali len tri domy. V Zemplínskej Teplici viac ako polovica domov ľahla popolom. Mnohé domy boli rozbité.

Koncom novembra a začiatkom decembra bolo počuť zo strany Sečoviec dunenie ruských kaľuší. Konečne po ťažkých dňoch strádania a utrpenia vstúpili 19. decembra 1944 na pôdu obce sovietske vojská. Červená armáda prišla do našej obce od Trebišova. Naši občania vítali červenoarmejcov s rados-

ťou. Od radosti plakali o objímali sa.

Chýr o príchode Červenej armády do obce sa rýchle roznesol a občania, ktorí boli evakuovaní v lese, sa rýchlo vracali domov. Vracajúci nenašli doma takmer nič. Dobytok bol pozabíjaný, sýpky prázdne, domy vypálené.

Sovietske vojská sa v obci zdržali 4–5 týždňov. Dost dlho preto, že v Slanci, ktorý je od obce vzdialený 9 kilometrov, boli Nemci dobre opevnení, mali dobrý výhľad, ktorý bránil sovietskym vojakom preraziť obranu nemeckých vojsk. Nakoniec sa však sovietskym vojakom podarilo Nemcov poraziť. Ustupujúci fašisti podmínili lesy a okolie obce Zemplínska Teplica.

Keďže u navrátilcov bol nedostatok potravín a šatstva, odchádzali za obživou do lesa, aby to, čo tam nechali doniesli domov a zabez-

pečili živobytie pre svoju rodinu. Niektorým sa to stalo osudným a z lesa sa vrátili bez niektorých končatín, ba niektorí sa vôbec nevrátili.

Ján Abrinko stratil takto obidve nohy, o nohy prišiel aj Kováč Andrej-Zázrak a Harčar Andrej. O život prišli Babuško Andrej a Micák Michal, ktorého mŕtve telo pozbierali až na jar 1945. Občania a samotní príbuzní sa báli ísť po neho, pretože lesy boli zamínované a báli sa o vlastné životy.

V auguste roku 1944 vypuklo v Banskej Bystrici SNP. Vzhľadom na to, že ohnisko SNP bolo od našej obce značne vzdialené, pomerne málo občanov v obci vedelo o SNP. Iba občania, ktorí slúžili v slovenskej armáde vedeli o povstaní a niektorí sa ho aj priamo zúčastnili. Po potlačení SNP sa niektorí vrátili domov a niektorí boli zajatí a odvezení do Nemecka. Domov sa vrátili až po oslobodení našej vlasti.

Š. Doboš
ZŠ Zemplínska Teplica, 9. ročník

Bunker v lese nad Dargovským priesmykom.

Ukážka nálezov z bojiska v okolí Dargovského priesmyku.

Z rozprávania mojej nebohej babky Ľudmily Gurínovej, rod. Moravčíkovej

Keď som bola menšia, tak mi často babka hovorievala o druhej svetovej a mňa to vždy zaujímalo.

V jej mladom veku sa začala vojna, ktorá prišla i sem k nám do Nemšovej. Babka bývala na Kukučínovej ulici v Nemšovej-Ľuborči. Mala kamarátku, ktorá bola židovka a bývala na tej istej ulici v dome oproti. Jedného dňa išla babka k nim, ale nikto tam nebol a všade bola krv. Ak si dobre pamätám, tak babkin dom vybuchol, pretože im tam dali bombu, ale jej rodina niečo tušila a tak pre istotu išli preč, čo sa im aj oplátilo. Celú rodinu od su-

sedov, žiaľ, zabili len kvôli tomu, že boli inej viery. Dnes sú na tej ulici postavené nové domy a, bohužiaľ, si už obyvatelia nepamätajú ani mená vtedajších židovských obyvateľov.

Z rozprávania môjho uja

Nemšová, okolité obce i mesto Trenčín boli oslobodené od Nemcov 29. apríla 1945. Od východu postupovali oslobodzujúce armády, teda Sovieti a rumunské vojská. Dostali sa až do Trenčianskej Teplej. Ale prekročiť

Váh nemohli, pretože ich ostreľovali Nemci z nemšovského brehu Váhu. Totiž na kostolnej veži v Nemšovej mali Nemci pozorovateľňu. Až keď asi tromi výstrelmi z kanóna Sovieti zostrelili vežu kostola, mohli vojská ďalej bez zdržania postupovať. Sovietov a hlavne Rumunov (tí totiž išli trocha rýchlejšie, lebo nemali ťažkú techniku) nespomalili ani narýchlo budované betónové prekážky, ako napr. protitankové betónové kocky rozmeru 2x2x2,5 m, guľaté betónové guľometné hniezda typu „Kugelstand“ a podobne.

Tieto prekážky budovali rýchlo odchádzajúce nemecké vojská (smerom domov na západ). Pracovali na nich naši občania, ktorí boli v tom čase doma, ženy, mladiství a niekoľko Nemcov (ktorí práce riadili) zo skupiny Thod.

Doteraz je možné si pozrieť tieto prekážky, ktoré stále v pôvodnej kvalite v našom chotári existujú. Je veľmi dobre, že sa u nás nezdržali nemecké vojská a neboli u nás boje, ani žiadne prestrelky a straty na životoch rumunských a sovietskych vojakov a ani civilného obyvateľstva.

Ema Gurínová, 8. B, ZŠ Janka Palu 2, Nemšová

17. november – alebo Ako sa vymývajú mozgy?

Nedalo mi a pri minuloročnom novembrovom stretnutí s mladými ľuďmi vo veku do 30 rokov a študentmi stredných škôl (a gymnázia) som im položil otázku: „Čo sa vám vynorí v predstave, keď vyslovím dátum 17. november?“

Z odpovedí: „Štátny sviatok, preto nejdeme do školy“; „Pri demonštráciách v Prahe strieľali komunisti do demonštrujúcich študentov a niekoľkých zastreli“; Na otázku koľkých a v ktorom roku, odpovedali, že niekoľkých a v roku 1989. Keď zbadali môj ironický úsmev, opýtali sa.

„Čo, nemáme pravdu?“

A tak som im pripomenul, že aj na Slovensku by sme si mali pripomínať udalosť 17. novembra, ale aj tie z roku 1939, ktorý bol tiež Dňom boja za slobodu a demokraciu. Orgány Veľkonoemeckej ríše totiž v tento deň zavreli v Protektoráte Čechy a Morava všetky vysoké školy.

Tento krok bol reakciou na 21. výročie vyhlásenia ČSR, v rámci ktorého sa v Prahe na Václavskom námestí konala veľká protinacistická demonštrácia. Strelbou ju rozohna-

li (aj jednotky SS), pričom zastreli pekára Václava Sedláčka a smrteľne zranili študenta Jana Opletala, ktorý 11. novembra na následky zranení zomrel.

Jeho pohreb, ktorý sa konal v Albertove (pražská štvrť známa aj zo 17. 11. 1989), sa zmenil na mohutnú protinacistickú demonštráciu študentov. Proti nim tvrdo zasiahli protektorátne zložky, deviatich študentských funkcionárov zatkli a popravili vo väznici v Ruzyni. Zatykanie študentov, ktorých potom zavliekli do koncentračného tábora v Sachsenhausene, pokračovalo nielen v Prahe, Brne, ale aj v Příbrame. 35 študentov z približne 1200 sa už domov nevrátilo.

Dňa 16. 11. 1939 sa po pohrebe Jana Opletala konala v Berlíne porada k pražským udalostiam za účasti A. Hitlera. Führer vtedy vyhlásil: „15. marec bol môj veľký omyl! Ľutu-

jem, že sme s Čechmi neurobili to isté, čo s Poliakmi. Udalosti z 28. októbra a 15. novembra ukázali, že Česi si nezasluhujú iný osud... Z týchto dôvodov nariaďujem: Zastaviť české vysoké školy na tri roky. Akékoľvek demonštrácie okamžite potlačiť... nebudem váhať nasaďiť do ulíc aj delá, ak si to bude situácia vyžadovať. Do každého hlúčiku ľudí sa bude strieľať z guľometov. Ak bude ešte nejaká demonštrácia, zrovnám Prahu so zemou.“

Medzi deviatimi popravenými študentmi bol aj jeden zo Slovenska – Marek Frauwirth zo Zakopaného, ktorý žil v Tvrdošíne. Na štúdium do Prahy sa dostal po ukončení strednej školy v Banskej Bystrici. V čase popravy mal 27 rokov. Dňa 16. novembra 2018 mu na budove ZŠ Štefana Šmálika v Tvrdošíne odhalili pamätnú dosku. A pri výročí 17. novembra 2019 mu bola v prítomnosti predsedu Klubu umelcov, spisovateľov a historika pri ÚR SZPB profesora Jozefa Leikerta osadená v Prahe kocka s menom.

Z 1200 zatknutých a v Sachsenhausene väznených študentov, o prepustenie ktorých po troch rokoch požiadala protek-

Z pohrebu Jana Opletala.

torátna vláda, som osobne poznal profesora Eduarda Markvarta, ktorý ma učil v rokoch 1969–1973 na Strednej priemyselnej škole v Táboře matematiku a fyziku.

Spomínal, ako niekoľko tisíc väzňov muselo stáť na apelplatzi vo výške 20 stupňových mrazoch až do vyslenia. Desiatky z nich postojáčky zamrzli a spadli na zem bez známok života. Profesor Markvart to prežil, pretože mal šťastie. Na počesť Hitlerových narodenín bol omilostený a prepustený ako jeden z každej stovky väzňov.

17. november si pripomína-

me aj ako Medzinárodný deň študentstva, ktorý bol vyhlásený práve na pripomenutie si udalosti zo 17. 11. 1939 v Prahe. Žeby si ho dnes pripomínali aj slovenskí študenti, to sa nedá povedať.

Dokončenie

O tomto všetkom som hovoril pred rokom so „svojimi“ študentmi. A zase mi od nich prišla otázka: „Prečo sa o tom neučíme v škole?“

Na to si však odpovedzme všetci!!!

Jozef Pupaľa
kedysi žiak profesora E. Markvarta,
dnes predseda ZO SZPB armádneho generála Ludvíka
Svobodu v Čiernom Potoku.

Hold piešťanským letcom

Uplynulo už vyše 76 rokov od historickej chvíle kedy sa Slováci rozhodli zachráňovať si svoju národnú česť. Nezapojili sa do toho všetci. Ved' ani slovenská armáda nebola jednotná. Z vojsk západného Slovenska sa do povstania prihlásila len Trnavská posádka a piešťanskí letci, ktorí pod velením kapitána Ivana Haluzického vytvorili mechanizovaný prápor v počte asi 400 mužov.

Hneď po vyhlásení povstania sa začali presúvať do centra bojov na letisko Tri Duby (okrem najúspešnejšieho stíhača slovenských vzdušných zbraní Jána Režnáka, ktorému na východnom fronte priznali 32 víťazstiev nad sovietskymi letcami). Špičkoví piešťanskí letci sa stali radovými pešákmi. Hrdinsky bojovali aj proti ťažkej bojovej technike elitných nemeckých jednotiek brigády Schill v priestore Horné Hámre – križovatka Brod. Niektorí tu zahynuli. Miesto svojho posledného odpočinku našli na cintoríne v Horných Hámroch.

Pri presune do centra bojov našli piešťanskí letci svoje útočisko aj v priestoroch starej sklárne v Novej Bani. Mesto Nová Baňa a tunajšia organizácia SZPB dali na počesť tejto udalosti vyhotoviť pamätnú tabuľu a umiestnili ju na budove historickej vilky závodu. Tabuľa sa počas modernizácie fabriky nezachovala.

Z iniciatívy bývalého riaditeľa fabriky, ktorý sa na financovaní a tvorbe nového monumentu aj v spolupráci s organizáciou Knauf insulation a miestnou organizáciou SZPB podieľal, bol vyhotovený pomník. Tento má tvar časti lietadla a prítomnosť letcov – hrdinov pripomína v priestoroch tunajšej firmy na výrobu tepelnoizolačných výrobkov. Monument slúži ako pamiatka a trvalá spomienka na hroznú vojnu pre ďalšie generácie.

Július Uhrecký, snímka autor

Spomienka na Pavla Otčenáša Marteka

Narodil sa 19. mája 1914 v Štrbe. Na prezenčnú službu nastúpil 1. 10. 1936, po jej skončení bol preložený do zálohy. V dôsledku mobilizácie zostal v činnnej službe do 1. marca 1939. Na jeseň 1939 absolvoval mimoriadne cvičenie so zbraňou a v lete 1941 vykonával výnimočnú činnú službu. Po oslobodení podtatranského regiónu bol 7. marca 1945 ako vojak odvedený a zaradený do 4. čs. samostatnej brigády. V jej radoch sa zúčastnil bojov o Liptovský Mikuláš. Dňa 3. apríla 1945 padol v boji pri obci Beharovce. Pochovaný je na cintoríne v Štrbe.

Príbeh môjho otca podľa mamkinho rozprávania

Povolávací rozkaz mu prišiel v marci 1945. Narukoval do Popradu, odkiaľ bol spolu s ďalšími chlapmi zo Štrby prevele-
ný do Veľkého Slavkova.

Mamka chodila prosiť po úradoch, bola v Poprade, vo Veľkom Slavkove, aj na veliteľstve, aby otca pustili, že majú dve maloleté deti. No nepochodila.

Po krátkom výcviku vo Veľkom Slavkove bol otec odvedený ako príslušník 1. čs. armádneho zboru v ZSSR na stanovište Beharovce pri Liptovskom Mikuláši. Bol veliteľom roty a s ostatnými vojakmi mal zadržať Nemcov, aby nepostupovali na Liptovský Mikuláš. 3. apríla 1945 boli jeho vojaci ukrytí v zákopoch a otec sa chcel pozrieť, kde sú Nemci. No spolubojovníci zo Štrby ho odhovárali, že je to nebezpečné.

On však neposlúchol. Len čo sa ukázal zo zákopu. Padla rana a otca zasiahla rovno do srdca. Nemecký ostreľovač bol zamaskovaný v lesíku na strome, mal teda dobrý

výhľad. Vojaci hneď: „Čo ti je, si ranený?“ Lenže otec neodpovedal, už nežil. Padol vo veku 31 rokov.

Pochovali ho do spoločného hrobu pri Beharovciach spolu s ďalšími vojakmi, ktorí padli pri obrane Liptovského Mikuláša.

* * *

Pavol Húska zo Štrby sa vrátil domov po skončení vojny. Prišiel za mamkou a povedal jej kedy a ako otec padol a odovzdal jej otcove veci a doklady. Keď mamka počula, že otec je pochovaný v spoločnom hrobe, rozhodla sa ísť po neho. Vybrala sa poň s otcovou sestrou, dvoma švagrinami a Jánom Tomkom na krátkom rebriniaku smerom na Važec, cez Východnú a Liptovský Hrádok do Beharoviec. Miestni im ukázali miesto, kde sú vojaci pochovaní, ale náradie na odkrytie hrobu im nikto nechcel požičať. Jeden im vyhovel až na veľké prosenie.

V hrobe bolo pochovaných 30 osôb a ľudia zo Štrby ich museli postupne premiestňovať, až kým otca nenašli. Spoznali ho podľa zlatých zubov. Pohľad na mŕtvych vojakov a ich ťažké zranenia bol hrozný a veľmi bolestný. Otca uložili do provizórnej truhly a priviezli do Štrby.

Doma ho umyli, upravili, obliekli do čierneho obleku a truhlu položili v zadnej izbe na dva stolce pred zrkadlom, ktoré bolo zakryté čiernou dekou, tak, ako to bolo v Štrbe zvykom. Bol som dvojročný a môj brat mal 1 rok a pamätám si, že sme chodili do zadnej izby na otca sa pozerat'. Pamätám si naň len letmo a hmlisté spomienky sa mi aj teraz vynárajú.

Otec mal cirkevný evanjelický pohrebný obrad v kostole, pochovaný je na cintoríne v Štrbe a na pôvodnom náhrobnom kameni bol nápis Padol v boji za slobodu.

Zo spomienok Pavla Otčenáša, predsedu ZO SZPB v Štrbe

O pláne prechodu Jurechovej divízie k Červenej armáde

Rýchla divízia chcela byť zajatá Červenou armádou v roku 1943, napísali v októbri 2020 ruské noviny Vzglyad a ďalej uviedli, že Slovensko pri ťažení na východ poskytlo Wehrmachtu expedičný zbor v počte 45 tisíc ľudí (slovenskí historici hovoria o 50 689 mužoch).

Keďže však expedičné sily nedisponovali dostatočnou mobilitou, nestíhali za postupujúcimi Nemcami. Slováci na základe toho sústredili svoje motorizované jednotky do jedného celku a vytvorili Rýchlu brigádu, ktorá sa dostala do nemeckej podriadenosti. Z tej sa sformovala Rýchla divízia, ktorá bojovala v roku 1941 pri Kyjeve, v roku 1942 pri Rostove na Done a potom útočila na Kubáň i Kaukaz. No a začiatkom roka 1943 sa ocitla medzi Krasnodarom a Tuapse.

Po Stalingrade a po prechode Červenej armády do protiútku stáli proti Slovákom pri stanici Saratovská útvary 56. armády genmjr. Andreja A. Grečka. Zdá sa však, že veliteľ Rýchlej divízie generál II. triedy Štefan Jurech už neuvažoval o odpore. Večer 20. 1. 1943 prešiel cez frontovú líniu na sovietskú stranu jeho kuriér s nečakaným návrhom.

Podľa nedávno odtajnených dokumentov MO RF velenie I. slovenskej divízie začalo rozhovory s Červenou armádou o dobrovoľnom prechode na jej stranu. K 76. streleckej divízii prišiel slobodník Vincent Šedík (naše pramene hovoria o desiatnikovi). Slováč vyhlásil, že bol poslaný svojím veliteľom podporučíkom Gustávom Donovalom (naše pramene hovoria o nadporučíkovi), aby informoval sovietske velenie o želaní I. slovenskej motopechotnej divízie 24. januára 1943 prejsť k Červenej armáde.

Vojenskej rade 56. armády sa taká perspektíva zdala byť lákavou. Na jej pokyn veliteľ brigády so štábom začali rokovať so Šedíkom, čo sa skončilo návratom Šedíka 22. januára so špeciálnym listom pre generála Jurecha a jeho náčelníka štábu pplk. Kolomana Brezányho.

V poslanstve sa uvádzalo, že v 76. brigáde budú čakať predstavitel'ov slovenskej divízie, ktorí majú konkrétne návrhy o spôsobe organizovaného prechodu na stranu Červenej armády.

Zaujímavé je, že o niekoľko hodín po odchode Šedíka prešiel frontovú líniu ďalší Slováč, spomínaný podporučík Gustáv Donoval (naše pramene hovoria o nadporučíkovi). Ten veleniu sovietskej brigády povedal, že Šedíka nestretol, no vie o jeho úspešnom návrate, nakoľko videl dohodnutý signál raketami. On sám bol k Sovietom vyslaný na pokyn generála Jurecha, aby dohodol prechod do zajatia celej jeho divízie s výzbrojou a výstrojom.

Odvolávajúc sa na protinemecké nálady vojakov a dôstojníkov, ktorí nechcú bojovať proti ZSSR,

Donoval v mene Jurecha oznámil, že slovenský generál považuje tento čas za príhodný na odchod divízie od Nemcov. Navrhoval urobiť to tak, že sovietske útvary prerežú cestu Krasnodar – stanica Saratovská, čím vytvorí zdieľanie obkľúčenia slovenskej divízie. To by vraj mohlo ospravedlniť vydanie Jurechom rozkazu o vzdaní sa divízie do zajatia a odvrátenia represíí nemeckých úradov voči rodinám slovenských dôstojníkov.

Donoval uviedol, že slovenskí dôstojníci nemienia sedieť v sovietskom tyle a že budú žiadať, aby ich zaradili do československého zboru (v tom čase len brigády). Na záver povedal, že 24. januára príde k 76. brigáde dôstojník od štábu Jurechovej divízie s plánmi prechodu.

Rozhovory s Donovalom trvali takmer celý deň. Ráno 23. januára prekročil front s podpísanou dohodou od veliteľa 76. brigády.

Tá predpokladala dva varianty prechodu. Prvý, ak sa sovietskym vojakom podarí prerezať naznačenú cestu, tak 23. januára sa na raketový signál slovenská divízia organizovane vzdá do zajatia. Druhý, na prípad, že sa trasu nepodarí prerezať, generál Jurech samostatne zorganizuje prechod svojich útvarov o 18.00 hod. 24. januára 1943 na sovietskú stranu na rovnaký raketový signál.

Tento prechod celého nepriateľského zväzku s delostrelectvom, tankami a automobilmi by spôsobil Nemcom značnú škodu. Zároveň by sa stal výrazným úspechom sovietskej propagandy. Sovietske velenie preto čakalo príchod Jurechovej divízie veľmi netrpezlivo.

Večer 23. januára 1943 Slováci vypálili dlho očakávané rakety, na čo 76. brigáda rovnako odpovedala. Ibaže bez ohľadu na signálnu komunikáciu Slováci neprišli. A tak ráno 24. januára prešli sovietske útvary do útoku, pričom narazili na odpor slovenskej divízie. Tým sa jej vzatie do zajatia nekonalo.

Čo sa stalo?

Neskôr Slováci, ktorí sa dostali do zajatia, uviedli, že o plánoch generála Jurecha vôbec nič nevedeli (hoci na rozdiel od Nemcov, Slováci na ústupe zanechali veľkú časť nepoškodených svojich dopravných síl, ako aj časť delostrelectva a sklady).

Velenie 76. sovietskej brigády dospelo k názoru, že prechod sa nekonal z dôvodu odhalenia tohto zámeru nemeckou agentúrou alebo preto, že sovietske vojská začali s útokom skôr, ako sa dohodlo.

Lenže existoval aj odlišný názor, ktorý sformuloval náčelník rozviedky Čiernomorskej skupiny vojsk Severokaukazského frontu plk. Andrej Jermolajevič Svirin.

Ten vychádzal z toho, že Jurech mal záujem na urýchlení rozhovorov, aby svoj plán uskutočnil ešte pred rozkazom na ústup daným mu zhora. Lenže tu sa vraj sovietska strana dopustila radu chýb.

Jednou z nich bolo predlžovanie rozhovorov. Namiesto toho, aby bol slobodník Šedík odoslaný s listom späť o dve-tri hodiny, predstaviteľa 76. brigády ho držali vyše 24 hodín a „vystavovali ho nepotrebnému a nemiestnemu spracúvaniu“. To isté sa dialo aj s podporučíkom (podľa našich prameňov nadporučíkom) Donovalom. Toto podľa Svirina spôsobilo, že na rozhovory s „neoprávnenými a nesplnomocnenými“ parlamentármi boli stratené tri dni. A práve vďaka tomu generál Jurech nemusel stihnúť pripraviť svoju divíziu na vzdanie sa večer 23. januára.

Druhý variant kapitulácie Jurechovej divízie rátal s postupom Slovákov k sovietskym pozíciám po trase, ktorá bola pod palebnou kontrolou Nemcov. V takomto prípade sa Jurechov zámer sám rušil, nakoľko pre generála bolo zmyslom prechodu zachovanie životov svojich podriadených. Preto sa Donovalom prinesená dohoda mohla slovenským velením považovať za nespľniteľnú a hroziacu obrovskými ľudskými stratami.

Svirin dospel k záveru, že chyby sovietskej strany naozaj mohli zbaviť slovenské velenie ochoty držať sa dohodovaných podmienok.

Sovietsky plukovník však pripúšťa, že jeho myšlienkové závery sú hypotetické, nakoľko na úplne objektívnu predstavu sa mu nedostáva faktov.

Záver

Keď 30. októbra 1943 prešlo na sovietskú stranu pri Melitopole vyše 2 tisíc slovenských vojakov a dôstojníkov (2091 vojakov, 38 poddôstojníkov, 4 rotmajstri a 42 dôstojníkov), Štefan Jurech už Rýchlej divízii nevelil. 26. 9. 1943 bol z východného frontu stiahnutý.

Vladimír Mikunda
podľa vz.ru zo 17. 10. 2020, snímka vhu.sk

Viete, že...?

...Nemci odhalovali sovietske špiónky aj podľa spodnej bielizne?

Pričom to robili úplne jednoducho. Keď nemecká hliadka videla osamotenú devu a niekedy aj podozrivú nemeckú vojačku, okamžite jej bez slov rozparali sukňu a...

Išlo o to, že všetkým sovietskym diverzantkám šla spodnú bielizeň jedna a tá istá textilná fabrika, ktorej produkcia sa, pochopiteľne, na Nemcami obsadenom území nedala zohnať.

Keď to Sovieti zistili, ich diverzantky si začali šiť bielizeň sami. Neskôr na to zareagovala aj sovietska textilná výroba.

...zakladateľmi Európskej únie boli takmer všetky štáty, ktoré bojovali na strane hitlerovského Nemecka? Po povedal 8. októbra 2020 líder ukrajinskej politickej strany „Naši“ Jevgenij Murajev.

Sú to tie štáty, „ktoré zničili 2 tisíc ukrajinských miest (plus ukrajinské dediny) a zlikvidovali osem miliónov Ukrajincov. O tomto však zabúdajú hovoriť!

Keď hovoria o okupácii Ukrajiny Sovietskym zväzom, tak zabúdajú povedať, že Rusi riadili ZSSR len 10 rokov. Gruzínci riadili Sovietsky zväz 29 rokov a Ukrajinci 30 rokov! (Chruščov, Brežnev a Černenko)“, dodal Jevgenij Murajev.

...o vypuknutí vojny proti ZSSR nemecký vyslanec Ludin telefonicky informoval prezidenta J. Tisu, ktorý sa práve nachádzal na fare v Bánovciach nad Bebravou?

„Tiso následne, pravdepodobne po telefonickej rozhovore s gen. Čatlošom alebo Tukom, schválil rozkaz na povolanie ročníkov prvej zálohy. Samotnú mobilizáciu však nevyhlásil.

Tento krok by totiž mohol nasledovať až po oficiálnom vyhlásení vojny, na to však bol podľa ústavy potrebný súhlas snemu. Ten však o vypovedaní vojny (rovnako ako v prípade vojny proti Poľsku) vôbec nerokoval,“ napísal historik Igor Baka a dodáva, že „ústava sa preto obišla tým, že sa vyhlásila len branná pohotovosť štátu“.

...dvojtýždenník Bojovník sa v plnej miere zhoduje s poznáním, ku ktorému došiel vo svojej vedeckej práci o príčinách zrodu paktu Molotov-Ribbentrop v knihe „Slovenská armáda vo vojne proti Sovietskemu zväzu a slovensko-nemecké vzťahy 1941–1945“ aj historik VHÚ Igor Baka?

Ten napísal: „Keďže dohoda so západnými demokraciami v auguste 1939 stroskotala (najmä pre vzájomnú nedôveru a nesúhlas Poľska s prechodom sovietskych vojsk jeho územím), otvorila sa cesta k podpísaniu zmluvy o neútočení z 23. augusta 1939. Tá sa stala známou podľa ministrov zahraničných vecí ako pakt Ribbentrop-Molotov. V tajnom protokole boli rozdelené sféry vplyvu v Poľsku po jeho porážke a východnej Európe. Hitlerovi sa tak podarilo vyhnúť nebezpečenstvu vojny na dvoch frontoch. V Stalinovi získal spojenca a zabezpečil si tiež prísun surovín zo ZSSR.

Stalin zase využil možnosť zúčastniť sa delenia Poľska a pomstiť sa mu tak za porážku vo vojne z rokov 1919–1921, ktorá znamenala stratu ďalších území nadobudnutých cárskym Ruskom delením Poľsko-litovského štátu v druhej polovici 18. storočia... Chcel tak zároveň odvrátiť bezprostredné nebezpečenstvo, ktoré ZSSR hrozilo od Nemecka a získať čas pripraviť sa na predpokladanú vojnu v budúcnosti.“

...nový zahraničnopolitický kurz ZSSR v období po podpísaní nemecko-sovietskeho paktu sa prejavil aj v zmene jeho postoja ku krajinám strednej Európy, a teda aj k Slovensku?

„Svoje stanovisko k ZSSR prehodnotili aj slovenskí politici. Slovenská strana prišla už v septembri (1939) so žiadosťou, aby ZSSR oficiálne uznal SR. Slovenský vyslanec v Nemecku Matúš Černák bol o kladnom stanovisku k nej informovaný sovietskym náprotivkom v Berlíne už 16. septembra 1939.

Moskva sa tak vzdala svojho predchádzajúceho negatívneho stanoviska k otázke rozbitia Česko-Slovenska v marci 1939. Dá sa konštatovať, že táto iniciatíva slovenskej strany vychádzala, okrem iného, z politickej kalkulácie oslabiť jednostranný nemecký vplyv na Slovensku a upevniť tak postavenie tohto štátu,“ napísal v diele „Slovenská armáda vo vojne...“ historik Igor Baka, ktorý tiež uviedol, že Slovenský snem už koncom januára 1941 ratifikoval sovietsko-slovenskú obchodnú a platobnú zmluvu uzavretú v Moskve v decembri 1940, čo dokazovalo vážny záujem Slovenska o vzájomné hospodárske styky s Moskvou.

- **Bardejov 1:** Andrej Bogol' 81 rokov.
- **Bardejov 2:** Mária Sidimaková 81, Ing. Štefan Hríbik a MUDr. Daniela Hríbiková 65 rokov.
- **Bardejov 3:** Anna Fil'akovská a Helena Stachová 87 a Margita Kažimirová 86 rokov.
- **Bardejov 4:** Mária Sudimaková 96 a Anna Vantová 70 rokov.
- **Bratislava 7:** Margaréta Kubáňová 84 rokov.
- **Bratislava 12:** Ondrej Belko 90 rokov.
- **Brusnica:** Jozef Fecko 82 rokov.
- **Brusno:** Mgr. Alexander Šabo 50 rokov.
- **Čabiny:** Anna Habiňáková 81 rokov.
- **Dolný Kubín:** Ján Mihál 89 a Jolana Murínová 88 rokov.
- **Giraltovce:** Jozef Kočiš 60 rokov.
- **Habura:** Michal Onufrák 70 rokov.
- **Jakubany:** Stanislava Mačugová 60 rokov.
- **Jarabina:** Michal Saloň 75 rokov.
- **Kokava n/Rim.:** Rozália Pokorádiová 80 rokov.
- **Kolačno:** Jana Belianska 50 a Aladár Spišiak 70 rokov.
- **Košice Staré mesto:** Ladislav Konya 80 rokov.
- **Košice Stred:** Božena Bodnárová 97 a Alžbeta Jamnická 91 rokov.
- **Kurov:** Ján Trudič 82 rokov.
- **Lučenec I.:** Emília Virágová 82 a MUDr. Silvia Luptáková 70 rokov.
- **Medzilaborce:** Emília Vasilíšinová 70 a Milan Dobda 65 rokov.
- **Michalovce:** Jolana Szatmaryová 87 a Miroslav Hrabovský 40 rokov.
- **Nacina Ves:** Irena Pirová 80

- a Iveta Natafalušiová 55 rokov.
- **Nitra – Horné mesto:** Jaroslava Ollíková 75 rokov.
- **Ostrý Grúň:** Ján Michalov 80 a Eva Michalová 75 rokov.
- **Palín:** Štefan Išky – Onderko 87 rokov.
- **Pliešovce:** Štefan Rievaj 80 rokov.
- **Prašník:** Ivan Ragan 75 a Alžbeta Beluská 65 rokov.
- **Radvaň nad Laborcom:** Milan Mlej 55 rokov.
- **Revúca, gen. Viesta:** Mgr. Ján Galovič 87, Janka Klimentová 75, Oľga Šturmankinová, Alica Šaligová, Ing. Anna Debnárová a Eva Lenková 70 rokov.
- **Rimavská Sobota, J. Bolfika:** Božena Bystrianska 80 rokov.
- **Snakov:** Andrej Bobalik 81 rokov.
- **Strážske:** Ondrej Cehuľa 91 a Mária Drutárová 75 rokov.
- **Sučany:** Emília Očková 70 rokov.
- **Svidník:** Michal Maňko 88 a Anna Maňková 80 rokov.
- **Trebišov 3:** Bc. Veronika Kolesárová 30 rokov.
- **Trenčín 1:** Ing. Štefan Štefloví 99, Emília Smržíková 82, Darina Mičíková 80 a Emília Štraussová 65 rokov.
- **Trenčín 2:** Júlia Munková 90 rokov.
- **Trnava 1:** Emília Pačesová 90, Oľga Richterová 88 a Ing. Alojz Moncmann 80 rokov.
- **Úbrež:** Michal Biganič 96 rokov.
- **Ulič:** Mikuláš Karbuník 83 rokov.
- **Vagrinec:** Emília Kováčová 65 rokov.
- **Veľké Kapušany:** Anna Tóthová a Jozef Hrkel' 70 rokov.
- **Vojčice:** Anna Mattová 65 rokov.
- **Vyšné Nemecké:** Zuzana Hurová 88 rokov.
- **Zalužice:** Blažej Bereš 75 a Michal Repický 70 rokov.
- **Závažná Poruba:** Dr. Dušan Migaľa 75 rokov.
- **Zbudza:** Mária Zámečniková 75 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Mária Kulichová 81 rokov.
- **Želiezovce:** Ján Rakica 65 rokov.
- **Žiar nad Hronom:** Mária Szolnoková 86 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Navždy sme sa rozlúčili

- **Bernolákovo:** so 100-ročnou Annou Verešovou a 77-ročnou Vlastou Grofičovou.
- **Nitra – Horné mesto:** s 91-ročnou Máriou Bačkovou.
- **Petrovce nad Laborcom:** so 66-ročným Jozefom Gajdošom.
- **Trebišov 3:** so 77-ročným Štefanom Fulajtárom.
- **Trenčín 1:** s 96-ročnou Alžbetou Karyovou, 97-ročnou Jozefínou Strápekovou, 72-ročnou Annou Zahumenskou a 81-ročným Pavlom Malíkom.
- **Trenčín 2:** so 101-ročnou Jozefínou Brlejovou.
- **Žilina:** s 84-ročnou Máriou Šimunovou.

Češ' ich nehynúcej pamiatke!

Odišiel vzácny človek a oddaný odbojár

Ing. Michal Mazúr, ktorý sa narodil 6. 11. 1925 v obci Jas-trabie pri Michalovciach bol po absolvovaní Vysoké školy poľnohospodárskej v Nitre hnacím motorom pri zveladovaní a zakladaní štátnych majetkov na východnom Slovensku.

Bol riaditeľom STS Michalovce, riaditeľom okresnej poľnohospodárskej správy v Michalovciach, podpredsedom ONV Michalovce pre poľnohospodárstvo, neskôr riaditeľom okresného ústavu sociálnych vecí.

Venoval sa však aj odbojárskej práci. Už po prvom zjazde Československého zväzu protifašistických bojovníkov vstúpil do klubu odbojárov v Michalovciach, naposledy bol členom ZO SZPB Michalovce.

Michal Mazúr v SZPB pôsobil v mnohých funkciách. V základnej i okresnej organizácii a do roku 2015 bol aj členom predsedníctva OblV SZPB Michalovce. Svojou húževnatosťou a dobrými nápadmi doslova donútil oblastný výbor k vyšším aktivitám v konaní a rozhodovaní.

Z jeho iniciatívy boli obnovené a zrekonštruované pamätníky padlým vojakom v obci Priekopa pri Sob-

ranciach, od základu bol vybudovaný podľa pôvodného stavu zdevastovaný pamätník padlým prieskumníkom Červenej armády v Remetských Hámroch, obnovený pamätník Biela Hora v Michalovciach a pamätník vojakov Červenej armády na mestskom cintoríne v Michalovciach. To všetko na jeho podnet a spoluprácu s nadšencami z oblastného výboru a prednostom okresného úradu Boleslavom Lešom.

Počas svojho pôsobenia bol vyznamenaný rezortnými vyznamenaniami, bol predsedom

seniorskej rady pri Mestskom zastupiteľstve v meste Michalovce a za svoju statočnú prácu v SZPB bol vyznamenaný medailami ÚR SZPB, ale aj pamätnými medailami Náčelníka GŠ OS SR a MO SR. Ocenenia sa mu dostalo aj od našich priateľov z Ukrajiny a Českej republiky.

Ing. Michal Mazúr bol čestný, veselý a obetavý človek, jeho srdce dotýklo 3. októbra 2020. Bol najstarším členom našej oblastnej organizácie SZPB.

Drahý náš Michal – aj naďalej budeš žiť v našich srdciach a myšliach pri organizovaní podujatí pre veľkú rodinu členov Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, ale hlavne pre mladých tak, ako si to stále prízvukoval, že „šičko šše da zvládnuc“. Bol si nám vzácnym človekom, ktorého sme si vážili a mali radi. Odpočívaj v pokoji a nerušene spi svoj večný spánok, nezapudneme na teba a budeme si pamätať tvoje krédo: „Chráňte si vybojovaný mier, ktorý je zárukou úspechu a radosti pre všetkých.“

Marián Lukáč

jímaj o históriu troch pancierových vlakov, ktoré pre potreby povstaleckej armády vyhotovili vo

Opustil nás Ing. Ladislav Kmeť

So smútkom oznamujeme že 11. októbra 2020 vo veku 85 rokov zomrel náš člen ZO SZPB Centrum 1 Zvolen, Ing. Ladislav Kmeť.

Ako absolvent VŠ dopravnej v Prahe sa už 60-tych rokoch zaujímal o históriu troch pancierových vlakov, ktoré pre potreby povstaleckej armády vyhotovili vo

zvolenských železničných dielňach. Bol to impulz k jeho publicistickej aktivite. Bol autorom kníh zameraných na históriu železničných opravovni a strojární vo Zvolene, bývalých železničných dielní a rušňového depa a tiež železníc na strednom Slovensku.

V Ing. Ladislavovi Kmeťovi ako členovi SZPB strácame človeka, ktorý svojou prácou obohatil aj históriu mesta Zvolen, mesta Slovenského národného povstania.

Češ' jeho pamiatke.

Výbor ZO SZPB Centrum 1 Zvolen

Rozlúčili sme sa s plk. v. v. Ing. Jaroslavom Skúpym

Bol to zaslužilý člen SZPB, ktorý sa narodil 18. 9. 1932 v Turčianskej Blatnici.

Po 2. svetovej vojne sa jeho rodina presťahovala do Limbachu, vyštudoval Vojenskú akadémiu v Liptovskom Mikuláši a stal sa vojakom z povolania. Nadobudol vysoké vojenské postavenie s pôsobením v Trenčíne. Mal na starosti zásobovanie vojska na celom Slovensku.

Po odchode do dôchodku sa natrvalo usadil v Limbachu, kde sa aktívne zapájal do verejnej činnosti. Bol funkcionárom v klube dôchodcov aj

v ZO SZPB v Limbachu, neskôr v Pezinku.

Aj napriek zdravotným problémom sa nevzdával a stále sa aktívne zapájal do činnosti v ZO SZPB.

Opustil nás nečakane dňa 8. 10. 2020.

Češ' jeho pamiatke.

ZO SZPB gen. K. Pekníka – Pezínok

Zomrel tankista, ktorý sa prvý prebil k Reichstagu

V ruskom meste Samara zomrel vo veku nedožitých 96 rokov Hrdina ZSSR kpt. v. v. Vladimír Čudajkin, ktorý sa na tanku ako prvý prebil k budove Reichstagu v roku 1945.

„Samarskú oblasť a celé Rusko zasiahla ťažká strata: odišiel zo života legendárny človek, jeden z najväznejších ľudí našej gubernie a našej vlasti, Hrdina ZSSR Vladimír Ivanovič Ču-

dajkin,“ hovorí sa v oficiálnom ozname o úmrtí hrdinu.

V. I. Čudajkin bol posledným živým Hrdinom Sovietskeho zväzu 3. údernej armády, vojací ktorej vyvesili zástavu víťaz-

stva nad berlínskym Reichstagom. Podľa tlačovej služby sa jeho tank 1. mája 1945, ničiac palebné body protivníka, prebil k budove Reichstagu. Staršína Čudajkin bez ohľadu na zranenie pokračoval v boji a paľbou tankového kanónu pokračoval v podpore pechoty, kto-

rá dobývala baštu nacistického Nemecka.

Gubernátor Samarskej oblasti Dmitrij Azarov, ktorý hrdinu poznal od detstva, sa o Čudajkinovi vyjadril ako o človeku tvrdého charakteru, nesmierne poriadkumilovného a principiálne zásadového, ktorý slúžil okoliu ako mravný oporný bod.

Podľa ria.ru, 20. 10. 2020

Spálené srdcia je nový rusko-český film o zverstvách fašistov

V Česku boli k tomuto titulku pridané aj slová ...film, ktorý mainstream ignoruje.

Na internete sa konala premiéra dokumentárneho filmu Spálené srdcia, ktorý je druhým zo série venovanej 75. výročiu víťazstva nad nacistickým Nemeckom. Projekt iniciovalo občianske hnutie Nesmrteľný pluk v Česku a pracoval na ňom česko-ruský kolektív. Prvá séria získala vyše 20 tisíc zhladnutí. Ale... český mainstream dokumentu naozaj nezaregistroval.

Producentka filmu Renata Svobodová uviedla, že „v tejto sérii dokumentárnych krátkych filmov (prvý diel bol venovaný histórii oslobodenia Československa) si autori stanovili za úlohu prostredníctvom osobných príbehov ukázať spoločný osud ľudí, ktorí sa ocitli na územiach okupovaných nacistami počas 2. svetovej vojny. Druhý diel projektu vypovie o dedinách vypálených nacistami na území Československa, Ruska a Bieloruska.

Cítilli sme, že ľudia stále zažívajú túto bolesť, stále v nich táto bolesť akoby pulzuje. Sme vďační všetkým, ktorí nám ochotne pomohli pri nakrúcaní filmu Spálené srdcia. Ide o zamestnancov filmového štúdia Mosfilm, o televíziu a rozhlasovú spoločnosť Ranak a o pamätník Lidice“.

Názvy miest, kde sa odohrávali tieto tragédie sú všetkým známe. Na území bývalého ZSSR je to bieloruská obec Chatyň, v ktorej okupanti zaživa upálili a zastrelili 157 ľudí, vrátane 75 detí.

Lenže v Bielorusku je ešte dedinka, v ktorej bolo 12-krát viac obetí. V roku 1944 v dedine Ola zomrelo počas jednej represívnej operácie 1 758 ľudí, z ktorých bolo 950 detí. Rozprávania očitých svedkov vyvoláva i po 75 rokoch triašku.

Celkovo na území Česka a Slovenska nacisti vypáli-

li a zničili 40 obcí (tu sa autori článku výrazne mylia, pretože len na samotnom Slovensku bolo vypálených a zničených okolo 160 obcí – pozn. Bojovník), zabili vyše 340 tisíc ľudí (Všetky obeť v ČSR sa rátajú na 360 tisíc – pozn. Bojovník). V Sovietskom zväze na dočasne okupovaných územiach Nemci a domáci kolaboranti zlikvidovali vyše 15 miliónov civilistov, vo výsledku nacistickej vyhladzovacej politiky bolo úplne zničených 1 710 miest a okolo 70 tisíc dedín.

Čo o filme povedal český politológ Oskar Krejčí? Že „takáto česko-ruská iniciatíva je veľmi dôležitá, pretože nám navracia dejiny v neskreslenej podobe práve vďaka očitým svedkom. Sú to naše spoločné dejiny, naša spoločná bolesť a utrpenie. V súčasnosti existujú snahy tieto dejiny prepísať, vyčistiť či zmeniť, preto sú práve takéto filmové projekty dôležité, aby zachovali spomienky na skutočné udalosti.“

Podľa Sputnik, armadnymagazin.sk, 28. 10. 2020

Film o Nicholasovi Wintonovi

Anthony Hopkins si zahrá vo filme „One Life“ (život), základom ktorého je reálny príbeh o Britovi Nicholasovi Wintonovi, ktorý od nacistov zachránil takmer sedemsto detí pred začiatkom 2. sv. vojny (wikipedia uvádza 669 detí – pozn. Bojovník).

Hlavného hrdinu budú hrať dvaja herci. Johnny Flinn v mladosti a Anthony Hopkins v starobe.

Na konci roku 1938 londýnsky maklér Nicho-

las Winton, ktorý mal v tom čase 29 rokov, zorganizoval z Československa do V. Británie odchod 669 židovských detí, ktorým hrozil pobyt v koncentračných táboroch. Winton ich vycestovanie stihol do uzavretia hraníc.

Po polstoročí, v roku 1988, sa s týmito zachránenými „deťmi“ stretol v televíznej šou „That’s Life“.

Podľa Deadline.com, snímka google.com

Poľská firma predstavila figúrky sovietskych vojakov ako marodérov

Spoločnosť D-Day Miniature Studio, ktorá sa špecializuje na výrobu hračkárskeho figúrok vojakov rôznych krajín, vydala novú sériu Red Storm over Europe, v ktorej sú červenoarmejci predstavení ako marodéri.

Séria pozostáva zo štyroch figúrok vo veľkostiach 1:35. V popise je uvedené, že sú to „sovietski vojaci, Európa 1944 – 1944“, „sovietski drancovači, Európa 1944 – 1944“.

Červenoarmejci, vyzbrojení automatmi a puš-

kami, sú zobrazení počas drancovania. Jeden z nich vezie pred sebou fúrik s obrazmi, druhý si na uniformu navliekol civilný odev s niekoľkými kravatami, cylindrom a kufrom. Posledný z partie niečo pije z fľašky.

D-Day Miniature Studio ponúka aj iné figúrky, medzi ktorými je množstvo vojakov Waffen SS, pilotov Luftwaffe, bojovníkov volksturm. K dispozícii sú aj figúrky holandských, belgických, rumunských, škótskych a britských vojakov prvej a druhej svetovej vojny.

Podľa ria.ru, 25. 9. 2020

Čo píšu iní

(Dokončenie zo str. 4)

Školák zahynul pri výbuchu nájdeného granátu

V dedinke Lobno pri Moskve sa stal prípad, ktorý je poučný aj pre slovenských rodičov.

Ruská televízia REN TV odvysielala správu, že miestni žiaci našli mínu z 2. sv. vojny, ktorú priniesli do detsko-mládežníckeho strediska. Tam však mína vybuchla a jednému chlapcovi sa črepina vrezala do nohy. Suchá správa uvádza len toľko, že chlapec vykrvácal a zomrel.

Podľa ria.ru, 20. 10. 2020

Víťazstvo v Kurskom oblúku vraj s pomocou spojencov

Víťazstvo ZSSR nad Treťou ríšou v bitke pri Kursku má súvislosť s vyzvedačskou činnosťou spojencov, tvrdí americký Popular Mechanics.

„Vďaka spojeneckým dešifrovačom Rusi získali včasné varovanie a na odrazenie nemeckého útoku vybudovali obranné línie z priekop a mínových polí,“ uvádza sa v článku.

Hovorí sa v ňom aj to, že bitka v Kurskom oblúku bola najväčšou tankovou zrážkou 2. sv. vojny, ktorej nacistická operácia Citadela bola posledným útokom Nemcov na východnom fronte.

Po víťazstve v Kurskom oblúku sa pomer síl razantne zmenil na prospech Červenej armády, čo jej vytvorilo vhodné podmienky na ďalší strategický útok. Nemci a ich spojenci prešli do obrany na všetkých bojiskách 2. sv. vojny. Začal sa rozpad fašistického bloku.

Podľa ria.ru, 16. 10. 2020

Lotyšskí esesáci sa po vojne združili do bánd „lesných bratov“

Lotyšskí katani, ktorí sa počas 2. sv. vojny v radoch esesákov zapojili do genocídy civilných obyvateľov, sa po vojne združovali v skupinách „lesných bratov“ a pod vedením bývalých hitlerovských diverzantov pokračovali v systematickom terore voči obyvateľom Lotyšskej SSR, čo dosvedčujú archívne materiály UFSB Ruska z Vladimírskej oblasti.

Konkrétne ide o žalobu ministerstva štátnej bezpečnosti Lotyšskej SSR z decembra 1948, ktorá bola vznesená voči takmer dvadsiatim ľuďom. Obvinení boli z vlastizrady, zo spáchania teroristických činov a z výziev na zvrhnutie štátneho poriadku.

Podľa ria.ru, 14. 10. 2020

Trest za foto nacistu

V ruskom meste Čita budú súdiť učiteľa polytechnickej školy, ktorý umiestnil na stránke „Nesmrtel'ného pluku“ fotografiu jedného z prisluhovačov Tretej ríše atamana Petra Krasnova.

32-ročný Jevgenij Achmylov začiatkom mája umiestnil na webovú stránku „Nesmrtel'ného pluku“ vyobrazenie náčelníka hlavnej správy kozáckych vojsk ríšskeho ministerstva východných okupovaných území nacistického Nemecka P. Krasnova.

Učiteľ Achmylov si vinu priznal a uviedol, že jeho cieľom bolo „nasoliť“ organizátorom podujatia, pretože ich nepovažuje za vlastencov. Vraj si len prisvojujú zásluhy veteránov Veľkej vlasteneckej vojny.

Tohtoročný pochod „Nesmrtel'ného pluku“ sa konal v online režime. Medzi vojnovými veteránmi sa našli aj snímky nacistických zločincov – Hitlera, Himmlera, Vlasova a ďalších. Napríklad šéfa gestapa H. Müllera predstavili ako Gennadija Michajlovského.

Výšetovatelia zistili, že takéto fotografie umiestňovalo na stránku niekoľko desiatok ľudí, hlavne cudzinci. Ich hlavným cieľom vraj bolo „schvaľovanie zločinov nacistického režimu, ktoré odsúdil medzinárodný trestný tribunál v Norimbergu“.

Dvaja z týchto zločincov už boli v Rusku odsúdení. Jeden na 200 hodín povinných prác a druhý na pokutu vo výške 120 tisíc rubľov (cca 1 350 eur).

Podľa ria.ru, 13. 10. 2020

Našli sa unikátne negatívy

V jednej z dedín Ivanovskej oblasti Ruska (cca 300 km na východ od Moskvy) bol v obyčajnom dedinskom dome nájdený archív fotografií z čias rusko-japonskej vojny. Na snímkach je vidieť život ruských vojnových zajatcov v japonských táboroch. Yahoo News Japan uvádza, že zábery sú dôkazom japonskej veľkorysosti voči zajatcom.

Archív pozostáva zo 78 negatívov a fotografie z nich sú po prvýkrát vystavené pred verejnosťou v Ivanove.

Po rusko-japonskej vojne (1904–1905) sa do japonských rúk v Číne dostalo 72 tisíc ruských zajatcov, ktorí boli umiestnení do 29 zajateckých táborov.

Inosmi.ru, Yahoo News Japan, 27. 9. 2020

Potraviny, akcelerujúce starnutie

Turecký list Sabah vytvoril zoznam potravín, ktoré urýchľujú starnutie organizmu.

Ako prvé spomenul vznik vrások a zhrubnutie kože vďaka konzumácii cukrov. To vraj spôsobuje poškodenie lipidov a bielkovín v organizme.

Ďalšou škodlivou potravinou sú smažené potraviny z fastfoodu, v ktorých margarín a konzervy obsahujú trans-tuky, zvyšujúce riziko vzniku srdco-

vo-cievnych ochorení a spomaľujúce prietok krvi v koži.

Kávy, potraviny z mäsa, vrátane klobás, salám a párkov, a taktiež soľ vyvolávajú dehydratáciu organizmu, pri ktorej pokožka starne.

Poškodenie kožných buniek spôsobuje aj konzumácia opekaných zemiakov. Táto plodina navyše obsahuje aj veľké množstvo cukru.

Krvný systém ovplyvňujú aj pikantné potraviny. Rozširujú žily a cievy, čo sa vekom prejaví zmenami na pokožke.

Starnutiu kože neprospievajú ani grilované potraviny.

- r -

ZRNKÁ HUMORU

Rozprávajú sa dve kamarátky:

– Predstav si, bola som s Mírom týždeň na lyžiach v Alpách.
– A bolo veľa snehu?
– Ja ti ani neviem...
* * *

V predajni odevov:

– Chcela by som si vyskúšať tie šaty vo výklade.
– Nech sa páči, ale predsa, nebolo by to lepšie v kabínke?
* * *

Čapajev sa pýta svojho pobočníka:

– Počuj, Peťka, vymieňaš si ty niekedy ponožky?
– Ano, veliteľ, ale len za špiritus!
* * *

Na vojenskom cvičení major vraví vojakovi:

– Vidíš tamtú železničnú stanicu? Zariad', aby nemohla slúžiť! Odchod!
O hodinu neskôr:
– Stanica je vyradená z činnosti! Hlásí vojak.
– Výborne! Pochválil ho veliteľ. – A ako si to urobil?

– Vidíte to vrece? Sú v ňom všetky cestovné lístky.
* * *

Veliteľ hovorí k nastúpenému pluku:

– Vojaci, narodil sa mi syn. Ďakujem vám!
* * *

Lord Charles rozpráva o poslednom víkende priateľom:

– Strávil som celý víkend vo svojom letnom sídle s tromi sestrami.
– Ach, to musela byť nuda. Lutujú ho priatelia.
– Ani by som nepovedal. To neboli moje sestry, spresnil lord Charles.
* * *

Kto je najdôležitejší v sieti?

Modem. Nie je najmúdrejší, ale má obrovské konexie!
* * *

Z rozhovoru dvoch kamarátov:

– Už ti tá tvoja kamarátka z chaty poslala fotku?
– Áno...

– A čo, ako vyzerá?
– Je taká škaredá, že sa mi pri načítaní spustil antivír.
* * *

Uprostred noci hovorí otec nádejnému zaťovi:

– Chlapče, dohodli sme sa, že mi dcéru privedieš domov ešte pred polnocou. Teraz sú tri hodiny ráno a táto dáma nakoniec nie je ani moja dcéra.
* * *

Muži o svojich svokrách:

– Moja svokra je anjel!
– To máš šťastie. Tá moja ešte žije.
* * *

Z rozhovoru dvoch zamestnancov:

– Rob vtedy, keď tu je šéf.
– Načo? Aj tak nevie čo robíme.
* * *

Smiech cez slzy

– Pán doktor, kedy skončí epidémia koronavírusu?
– Nevie, ja sa o politiku nezaujímam!

HISTORICKÝ KALENDÁR

31. október 1943 – Asi 2000 slovenských vojakov a dôstojníkov prešlo k Červenej armáde. Neskôr vytvorili základ 2. čs. paradesantnej brigády v ZSSR.

31. október 1944 – Na Slovensku je ministrom národnej práce Štefanom Haššikom vyhlásená všeobecná pracovná povinnosť na opevňovacích prácach pred blížiacou sa Červenou armádou.

1. november 1938 – Deň pred Viedenskou arbitrážou sa pred hotelom Carlton v Bratislave stretávajú stovky Židov v protislovenskom proteste. Žiadajú o pripojenie k Maďarsku.

V tejto súvislosti Jozef Tiso povedal policajnému riaditeľovi J. Juskov: „Včera bola tu maďarská delegácia v Carltone. Pred Carltonom bola demonštrácia za pripojenie Bratislavy k Maďarsku, na ktorej sa vo väčšine zúčastnili Židia. Nuž, keď ich tam srdce ťahá, nech tam idú“. Týmto začali ospravedlnenia Tisa, Sidora a Ľudákov k prvého zásahu voči Židom na území Slovenska, kedy v noci 4. novembra 1938 vyviezli 7500 Židov na územia, ktoré mali v rámci Viedenskej arbitráže pripadnúť Maďarsku. Maďarská strana ich však prijať nechcela. **Zdroje:** https://www.upn.gov.sk/publikacie_web/pamat-naroda/pamat-naroda-04-2008.pdf http://www.dejiny.sk/Whois/Nizn/Articles%2024.htm#_ftn11

1. november 1940 – Čs. vládou v Londýne je vytvorený 11. čs. peší prápor v Palestíne. Jeho tradícia pokračuje 17. novembra 1950 vznikom 11. protiletadlového oddielu Praha – Pohořelec. V júli 1957 je redisolokovaný do Stříbra. V roku 1969 sa z neho reorganizáciou stáva 11. protiletadlový raketový pluk (plrp).

V roku 1990 získava pluk bojovú zástavu a čestný názov „Tobrucký“ a v júli 1991 je premiestnený do Nitra. V decembri 1991 je premenovaný na 13. plrp. V januári 1995 ďalšou reorganizáciou vznikla 13. protiletadlová raketová brigáda, vo výzbroji ktorej je S-300PMU. (Historický názov „tobrucký“ sa z jej názvu medzitým vytratil.)

1. november 1945 – Víťazné mocnosti: USA, V. Británia, ZSSR a Francúzsko sa dohodli na presídlení 6,65 miliónov Nemcov z Poľska, ČSR a Maďarska. Dokončené bolo presne o rok.

2. november 1938 – Ministri J. von Ribbentrop (Nemecko) a G. Ciano (Taliansko) podpísali vo Viedni v zámku Belvedere dohodu (Viedeňská arbitráž), ktorou riešili maďarsko-slovenský spor o pohraničné územia. Maďarsko získalo veľkú časť južného Slovenska a Košice s okolím. Poľsko získalo územie Tešínska, Spiša a Oravy. Dohodou pririekli Maďarsku 10390 km² územia Slovenskej krajiny, na ktorom bývalo 859885 obyvateľov, z ktorých bolo 47 % etnických Maďarov, 32 % Slovákov, ďalej Cigáni, Židia, Nemci, Rusíni, a iní.

Mestá Senec, Galanta, Nové Zámky, Levice, Komárno, Lučenec, Rimavská Sobota, Rožňava a Košice s okolím sa dostali pod zvrchovanosť Maďarska. Slováci na tomto území boli ihneď vystavení sústredenému etnickému útlaku a intenzívnemu odnárodňovaniu. Po vyše mesiaci (15. 12. 1938) pri sčítaní ľudu sa z pôvodných 276287 občanov slovenskej národnosti na tomto území za Slovákov prihlásilo menej ako polovica, iba 123 000. Ostatní sa považovali za po slovensky hovoriacich občanov s maďarským cítením!

2. november 1944 – Zlikvidovaná je takmer celá 1. čs. partizánska brigáda Jana Žižku z Trocnova aj s veliteľom J. Ušiakom. Pomohol tomu aj nasadený agent gestapa.

3. november 1938 – „Trebá vyniesť árijské paragrafy, ktoré by zdemolovali židovské banky, advokátske kancelárie, ordinácie, obchody a donútili židovských privandrovalcov vystáhnúť sa zo Slovenska,“ Slováč, tlačový orgán HSLS.

3. november 1943 – 1. čs. samostatná brigáda v ZSSR je nasadená do bojov o Kyjev. Ako prvá dosahuje 5. novembra pravý breh Dnepra. Kyjev je oslobodený 6. novembra.

V bojoch o Kyjev padlo 30 príslušníkov a 80 bolo ranených. Brigáda a jej veliteľ boli vyznamenaní Radom Suvorova II. stupňa, 139 príslušníkov ďalším radmi a medailami. Traja sa stali Hrdinami ZSSR.

3. november 1944 – Pri Pohronskom Bukovci je zajatá skupina slovenských generálov. Medzi nimi J. Golian i R. Viest. Golian bol vypočúvaný Nemcami v Bratislave a v Berlíne. Zahynul v r. 1945 vo Flossenburgu za neznámych okolností. Za oficiálne mŕtvych vyhlásili Goliana a Viesta až 15. novembra 1948.

4. november 1944 – Slovenská vláda zasiela Nemecku protestnú nótu proti drancovaniu Slovenska nemeckými vojakmi.

5. november 1938 – Na základe Viedeňskej arbitráže maďarské vojsko začalo obsadzovať južné územia Slovenska.

5. november 1944 až 19. február 1945 – V protitankových zákopoch pri obci Kremnička bolo nemeckými vojakmi a slovenskými POHG uskutočnených sedem masových poprav, pri ktorých bolo zavraždených 747 osôb.

pomôcky: LEAL, EDU, ACENT, MIE, MANITOBA	môj, po francúzsky	kráča	výložka	odsudovaná	autor výroku: PLATÓN	odsekol	obyvateľ Saska	tiež		brazilsky futbalista	mohutná masa slanej vody	4. časť tajničky	solmizačná slabika
spracúvaj cestu					zámorská veľmoc				mužské meno				
1. časť tajničky					choroba koní				obdobie				
nezašantroč								sliepka					hmyz podobný včele
	hlíniková obalová fólia	lojalný, po anglicky					na tomto mieste americký fyzik			najvyššia karta			
výstup, po anglicky		2. časť tajničky					dievča			útok			značka einsteina
roky (bás.)							moja, po taliansky						naľútko
domáce meno Olympie					kanadská provincia								
					olej, po anglicky			kadiaľ					azda
					existujete			veľmi zbi					
citoslovce hlasu ovce					3. časť tajničky					malá lesná šelma			
					skratka pre a podobne					podmienková spojka			
taliansky husliar							obidva			stroj na lisovanie			
okvetný lístok							nikto			orgány zraku			

Správne vylúštenie tajničky z č. 20 znie: Nikto nejde ďalej, keď nevie kam. Knihu posielame Marte Malejkovej z Liptovskej Porúbky.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.